



עלויות הכשרה של בנות ונשים להשתתפות בספורט מקצועי

סקירת מקורות עבור
אתנה - המרכז לקידום ספורט הנשים בישראל

אורלי נתן

פברואר, 2023

תוכן העניינים

4.....	פתיחה
4.....	שיטה
5.....	מה נכלל בעלויות ההכשרה - האם יש הערכות תקציביות של עלות ספורטאיות בתחומים שונים?
5.....	על מי מושתות עלויות ההכשרה של המשתתפות בפעילויות ספורט?
6.....	הוצאות של משפחות בארה"ב על פעילויות ספורט של ילדות וילדים - ניתוח של אוניברסיטת אוהיו
8.....	עלויות הכשרה בענפי הספורט בארה"ב על פי אוניברסיטת המדינה של יוטה ומכון ASPEN
11.....	עלויות של השתתפות בענפי ספורט על פי MONEY
12.....	עלויות של השתתפות בכדורגל בארה"ב
13.....	עלויות של NCAA - The National Collegiate Athletic Association
14.....	נתוני ה-NCAA לרגל 45 שנה של טייטל 9
16.....	
17.....	נתוני ה-NCAA לרגל 50 שנה לטייטל 9
20.....	עלויות הכשרה במגוון מקצועות אולימפיים בארה"ב על פי מגזין FORBES
21.....	תוכניות ויוזמות לעידוד השתתפות בספורט של ילדות ונשים
22.....	תוכנית Sports 4 Life
23.....	תוכנית Girls on the Move למנהיגות
23.....	התוכנית האסטרטגית Her Sport Her Way
25.....	UEFA – כדורגל נשים באירופה
25.....	עלויות הקמה של קבוצות כדורגל לנשים, תקציבים לקבוצות נשים
27.....	מימון תחרויות של UEFA
28.....	מרכזי הכישרונות בכדורגל לבנות באנגליה
30.....	מה נכלל בעלויות של מועדון כדורגל לבנות בדרום אפריקה?
32.....	סיכום
36.....	מקורות

רשימת הטבלאות

- טבלה 1 : ההוצאה הממוצעת לשנה עבור ההשתתפות בספורט של ילד/ילדה בגילים 1-18 ב-2019.....8
- טבלה 2 : עלות שנתית של הכשרת ספורטאית/אולימפית.....20
- טבלה 3 : התוצאות הרצויות של פעילות מרכזי הכישרונות לנערות בסוף עונת 2024.....29
- טבלה 4 : סכומי המימון של ה-FA לשנה למרכזי הכישרונות והמימון המשלים של המרכזים במזומן ובשווה ערך.....29
- טבלה 5 : הערכה של שכר הצוות במועדון הכדורגל Sunflower לנשים לשנת 2020.....30
- טבלה 6 : הערכות של התקציב התפעולי של מועדון הכדורגל Sunflower לנשים לשנים 2020/21 – 2022/23 בש"ח (1 רנד=0.2 ש"ח).....31

רשימת האירורים

- אירור 1 : הוצאות שנתיות של משפחות בארה"ב על ספורט.....7
- אירור 2 : ענפי הספורט הנפוצים אצל בנות בתיכון בארה"ב.....8
- אירור 3 : הוצאות שנתיות של משפחות בארה"ב על ספורט על פי סוג ההוצאה.....10
- אירור 4 : ההוצאה הממוצעת לילד/ה לעונה לפי ענפי הספורט הנפוצים בארה"ב ב-2022.....10
- אירור 5 : טווח ההוצאות על ילד/ה לפי ענפי הספורט במשך 12 חודשים.....12
- אירור 6 : ההוצאות החציוניות במוסדות אקדמיים בארה"ב לאתלט/ית לפי חטיבות בשנים 2006, 2015.....15
- אירור 7 : ההוצאות החציוניות במוסדות אקדמיים בארה"ב לפי חטיבות 2009-2019.....17
- אירור 8 : העלות הממוצעת להקמת נבחרת נשים, במאות אירו לפי דרג המדינה.....25
- אירור 9 : העלויות הממוצעות בשנת 2019/20 של מועדונים וליגות לפי הדרגים במאות אלפי אירו.....26
- אירור 10 : שיעור המועדונים המפעילים בתי ספר לכדורגל וקבוצות של נערות – השוואה בין רמות של מועדונים.....27

פתיחה

השתתפות נשים בספורט עממי ותחרותי בישראל נמוכה בהשוואה לגברים, וזאת בכל הגילאים. זאת למרות שהשתתפות בפעילות ספורט זוהתה בעולם זה משכבר כבעלת תרומה משמעותית, הן ברמה האישית של המשתתפות (התפתחות אישית, שיפור הבריאות, יכולת מנהיגות, פעילות צוותית, ועוד) והן ברמה הלאומית (צמצום האי השוויון החברתי, הקטנת הוצאות הבריאות, תרומה לתמ"ג, וכד'). השאיפה להגדיל את היקף הנשים אשר לוקחות חלק בפעילות ספורט בשלבי החיים השונים עומדת על סדר היום הציבורי מזה שנים רבות, אך הפערים המגדריים בהשתתפות עדיין משמעותיים ביותר. ברור לכל, ששינוי משמעותי בהיקף ההשתתפות של נשים מחייב השקעת משאבים משמעותית ברמה הלאומית. מטרת הסקירה הנוכחית היא ללמוד מידע שהצטבר במדינות אחרות אודות עלות הפיתוח של ספורטאית בספורט תחרותי.

סקירת ספרות זו היא שלב נוסף בפיתוח ידע שנעשה בתחום ספורט הנשים, והיא נסמכת על סקירה קודמת שנערכה כחלק מהתוכנית האסטרטגית לקידום הספורט בראייה מגדרית של משרד התרבות והספורט (תפן & לרר ובן אליהו, 2020).

ברמה הפרטית, העלות להכשרת נערה להיות ספורטאית מקצוענית יכולה להשתנות מאוד בהתאם למספר גורמים, כגון ענף הספורט אליו היא מתאמנת, רמת התחרות אליה היא מכוונת והזמינות של ענפי הספורט במקום מגוריה. ענפי ספורט מסוימים, כגון התעמלות, יכולים לדרוש השקעה משמעותית בצידוד ומתקני אימון. בנוסף, עלויות נסיעה לתחרויות ואירועים יכולות להצטבר לסכומים משמעותיים. באופן כללי, ניתן לומר בבטחה כי עלות פיתוח ואימון של ספורטאית מקצוענית יכולה להיות גבוהה למדי ועשויה להיות כרוכה בהקרבה כספית משמעותית עבור הספורטאית ומשפחתה. מרכיבי העלות של ענפי הספורט שונים ויש להם עלויות שונות, ולכן קשה להשוות ביניהם. בנוסף, כל ילדה מגיעה מרקע סוציו-אקונומי שונה, מתגוררת במקום אחר (עלויות תחבורה), מצב חברתי שונה (בבית הספר ובכלל), היא בעלת אישיות ייחודית ומערכת תמיכה משפחתית וחברתית שונה.

רוב המקורות שמהם נאספו הנתונים למסמך זה מתייחסים לספורט בכלל, ללא הזכרת הבדלים בין בנים לבנות. כמו כן, רוב המידע הפיננסי שנמצא הוא מארה"ב.

שיטה

כיצד נערך החיפוש:

קריאת התוכנית האסטרטגית לקידום הספורט בראייה מגדרית כולל הסקירות במטרה להכיר לעומק את השדה, ואיתור מאמרים ומסמכים שבהם סקירות מתוך מאגרי מידע ייעודיים:

- מאגרי מידע לכלכלה ועסקים על עלויות כלכליות שונות בתחום הספורט, לדוגמה, בהקשר של חוגי ספורט ופעילות גופנית: הוצאות הורים, עלויות נלוות של ציוד ותלבושות, תשלום למועדונים; עלויות הכשרה של ספורטאיות חובבות במסגרות הכשרה ייעודיות שונות וקריטריונים נוספים.
- מאגרי מידע של סקרי שוק.
- מאגרי מידע בתחום החינוך ומאגרי מידע אקדמיים

בנוסף, נערך חיפוש ספציפי אחר מסמכים ודוחות של תקציבים ועלויות ברמת מדינות, ארגוני ספורט בינ"ל כמו NCAA, UEFA, FIBA, FIFA, מועדוני ספורט (למשל, מועדון הכדורגל מנצ'סטר יונייטד). התשובות שנמצאו הן חלקיות מאוד, ובעיקר נמצא מידע על תקצוב ברמה של מדינות או ליגות, בדגש על תוכניות לעתיד, כמו ה-Premier League (Premier League, 2022). לא נמצא מידע פרטני, שיטתי וסדור לגבי מהלך בניית קריירה של ספורטאית. לאור זאת, ההצגה של התוכניות אינה השוואתית אלא בפורמט של חקר מקרה, שכן כל תוכנית מדברת בשפה, מושגים, משתנים, ונתונים אחרים.

מה נכלל בעלויות ההכשרה - האם יש הערכות תקציביות של עלות ספורטאיות בתחומים שונים?

- מסקירת המקורות עולה כי יש התייחסות בפרסומים כתובים לחלק ממרכיבי העלויות וכמעט שלא קיימים מידע ונתונים על העלויות של הגורמים המפעילים (כמו איגודי ספורט, מועדוני ספורט, מרכזי ספורט קהילתיים של רשויות מקומיות ועוד). מרכיבים אלה הם מעבר להיקף של הסקירה הנוכחית וההתרכזות בסקירה היא בהכשרה עצמה. להלן יפורטו מרכיבי העלות כפי שאלו זהו מתוך המקורות שנסקרו:
- עלויות של המועדון/החוג/הקבוצות/הליגות: מעיון במקורות שונים ניתן לזהות רכיבי עלות שונים (ונתונים חלקיים). הרכיבים כוללים: תשתיות - שכירה/חכירה/קניה של מקום האימונים; מתקנים, שכירת מתקנים; משרדים והוצאות שוטפות (כמו שכר וביטוחים); הכשרה ופיתוח כישורים של הצוות המקצועי; צוותי עבודה; עלויות של שעות התנדבות; פיתוח תוכניות לימודים ואימונים, תוכניות לעידוד ההשתתפות של בנות; שיווק ותקשורת; עלויות של טורנירים/תחרויות, ועוד.
- עלויות של המשתתפות בספורט: תחבורה, דמי רישום, דמי חברות, עלויות אימון, ציוד ותלבושת, עלויות של טורנירים (כולל הוצאות נלוות). אלה, במרבית המקרים מושתות על המשתתפות ומשפחותיהן.

על מי מושתות עלויות ההכשרה של המשתתפות בפעילויות ספורט?

העלויות כפי שמובאות כאן הן נתונים "יבשים" – רישום, ציוד, נסיעות וכדומה, וחלקן אינן ייחודיות לנשים. החיפוש אחר העלויות השונות המושתות על משפחות, ההשקעות ברמה של מדינות, איגודים ומועדונים העלה חרס. גם כמעט שלא נמצאו נתונים על ההשקעה הנוספת שנדרשת עבור בנות, למשל, טיפוח הביטחון העצמי, שכלל נמוך יותר מזה של בנים עקב תהליך החיברות שלהן – נושאים שנסקרו בהרחבה במסגרת התוכנית האסטרטגית לקידום הספורט בראיה מגדרית.

הענפים היקרים ביותר כוללים ציוד מיוחד ויקר, ולפי הנתונים מארה"ב, אפשר להבין שענפי הספורט הנפוצים בקרב בנות הם פחות עתירי ציוד – ובכל מקרה הענפים היקרים האלה פחות נפוצים בארץ, כפי שיפורט בהמשך.

המגזין TIME העריך ב-2017 את היקף המסחר של כלכלת הספורט של הנוער בארה"ב, החל מנסיעות, דרך מאמנים פרטיים ועד אפליקציות שמארגנות ליגות ומשחקים בשידור חי. המגזין העריך שכלכלת הספורט היא שוק של 15.3 מיליארד דולר, שכמעט הוכפל מ-2007 עד 2017. בין דמי רישום, מחנות, ציוד, אימונים ונסיעות, משפחות מוציאות עד 10% מהכנסתן על השתתפות ילדיהן בפעילות ספורט (Barone, 2017).

לפי האתר MONEY, כ-21 מיליון ילדות וילדים השתתפו בספורט תחרותי מתחת לגיל 17 בארה"ב בשנת 2015. המשפחות מוציאות כ-5 מיליארד דולר בשנה לטובת השתתפות זו, ועוד 7 מיליארד דולר על נסיעות והוצאות הנלוות אליהן כמו לינה, מזון, ליווי של ההורים. (Keegan & Santichen, 2015)

העלויות להלן הן מגוונות ואינן עקביות, ובכל מקור שנסקר, המשתנים של הסקרים והמדידות היו שונים ואפילו במקורות עצמם התגלה לעיתים חוסר עקביות. לכן עיקר המידע שנאסף מוצג כ- case studies ולא כסקירה משווה בין מדינות. רוב המידע שנמצא ואשר מוצג באופן קוהרנטי ומובן הוא מארה"ב, אולם יש לו חשיבות רבה משום הדמיון הקיים בין ישראל לארה"ב במודל ההשתתפות בספורט במשך שנות הלימודים, החל מהגיל הרך ועד לבגרות.

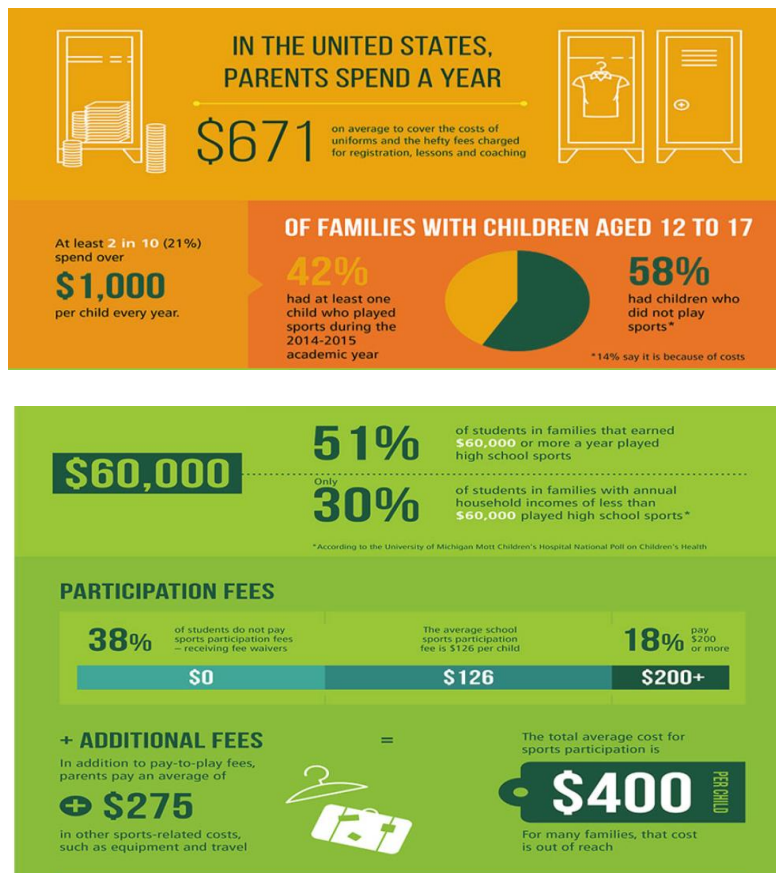
הוצאות של משפחות בארה"ב על פעילויות ספורט של ילדות וילדים - ניתוח של אוניברסיטת אוהיו

בארה"ב פעילויות ספורט בבתי הספר (לאחר שעות הלימודים) ובמועדונים מבוססות על מודל "לשלם כדי לשחק" (pay for play) בדומה לישראל. המשמעות היא שמשפחות צריכות לשאת בהוצאות על פעילויות הספורט של הילדות והילדים. העלויות האלה הולכות ומתייקרות מדי שנה, ובייחוד בשנתיים האחרונות בעקבות משבר הקורונה. ציפיות ההורים הן שהשתתפות בפעילות ספורט תביא להחזר השקעה גבוה (ROI - Return on Investment) לשיפור הסיכויים לעתיד טוב יותר: המשך לימודים לאחר התיכון ושכר גבוה יותר לאורך הקריירה של הצאצאים. לכן יש מוכנות לשאת בהוצאות האלה.

לפי ניתוח שנעשה על ידי האוניברסיטה והתפרסם בשנת 2020 (Master of Athletic Administration, 2020) התשלום הממוצע לרישום לפעילות ספורטיבית ("לשלם כדי לשחק") בין הגילים 12 ל-17 נחלק באופן הבא: 38% מהתלמידות והתלמידים אינם משלמים דמי רישום, 44% משלמים \$126 בשנה ו-18% משלמים מאתיים דולר ויותר. ממוצע ההוצאות על כל ילד וילדה הן כ-\$400 ומשפחות רבות אינן יכולות לשאת בעלויות אלה. בנוסף, \$275 משולמים בממוצע עבור הוצאות נוספות, כמו נסיעות וציוד, אבל הוצאות אלה עלולות להיות רבות יותר ותלויות בענף הספורט. מכאן שההורים משלמים בממוצע \$671 בשנה עבור תלבושת, דמי רישום, שיעורים ואימונים. אולם לפחות 21% מהמשפחות מוציאות יותר מאלף דולר בשנה עבור ילד/ה בגילים 12-17. על פי המחקר, ב-58% מהמשפחות לא השתתפו הילדים בפעילויות ספורט. מקרב משפחות אלה, 14% דיווחו כי הסיבה היא ההוצאות הגבוהות.

אין זה מפתיע שההוצאות המשפחתיות על ספורט קשורות ישירות במצב הכלכלי של המשפחה. ב-51% מהמשפחות שהכנסותיהן השנתיות הן מעל 60,000 דולר בשנה – יש לפחות ילדה או ילד אחד בגיל בית ספר שמתפתח בספורט, לעומת 30% בלבד מהמשפחות המרוויחות פחות מששים אלף דולר בשנה שלהן ילד/ילדה בגיל בית ספר שמתפתח בספורט, כפי שאפשר לראות באיור 1:

איור 1: הוצאות שנתיות של משפחות בארה"ב על ספורט



בניתוח הזה אין אזכור אם יש הבדלים או פערים בעלויות לפי מגדר, אולם שיעור הנערות המשתתפות בספורט היה ב-2015 42% לעומת 58% השתתפות של נערים. מספרן הכולל היה קרוב ל-3.3 מיליון וב-2019 גדל מספרן ל-3.4 מיליון. באיור הבא אפשר לראות את ענפי הספורט הנפוצים בקרב בנות: אתלטיקה, כדור עף, כדורסל, כדורגל, וסופטבול. הענפים הנפוצים בקרב בנים הם פוטבול, אתלטיקה קלה, בייסבול, כדורסל וכדורגל. חמשת ענפי הספורט עתירי הציוד היקר ביותר אינם נכללים בענפי הספורט הנפוצים בקרב בנות (בייסבול, הוקי קרח, פוטבול, לקרוס של בנים והוקי שדה). באיור 2 אפשר לראות את מספר הנערות בתיכונים המשחקות בענפי הספורט הנפוצים ביותר:

איור 2: ענפי הספורט הנפוצים אצל בנות בתיכון בארה"ב



עלויות הכשרה בענפי הספורט בארה"ב על פי אוניברסיטת המדינה של יוטה ומכון ASPEN

באוניברסיטת יוטה קיים מרכז מחקר המתמחה במשפחות המעורבות בספורט ומתמקד בהיבטים הצטלבותיים של פעילות ספורטיבית בקרב בנות ובנים מקבוצות אוכלוסייה שונות. המרכז ומכון אספן עורכים סקרים בנושא מאז שנת 2016. הסקר האחרון פורסם בסוף נובמבר 2022 ואחד הפרקים בו מוקדש לנושא העלויות, ובמיוחד להשפעות של משבר הקורונה על ההשתתפות של ילדות וילדים בספורט. מכון אספן מפרסם את הדוחות הכוללים נתונים רבים המוצגים בצורות שונות וללא עקביות. בסקרים אלה, לא נמצאו נתונים על התקציבים והעלויות של המועדונים והחוגים וגופי המימון שלהם. בטבלה 1 מוצגות עלויות הוצאה משפחתית שנתית ממוצעת על ילד/ילדה (בגילים 1-18) עבור ההשתתפות במגוון ענפי ספורט, לפי סוג ההוצאה - דמי רישום, ציוד, הוצאות נסיעה, שיעורים (אימונים) ומחנות אימונים בשנים, בעת משבר הקורונה 2020-2021 לא פורסמו נתונים על עלויות אלא רק על שיעורי ההשתתפות בספורט:

טבלה 1: ההוצאה הממוצעת לשנה עבור ההשתתפות בספורט של ילד/ילדה בגילים 1-18 ב-2019

ענף הספורט	עלות כוללת לשנה	רישום	ציוד	נסיעות	שיעורים	מחנות
התעמלות	\$1,580	\$152	\$111	\$763	\$422	\$104
לקרוס	\$1,289	\$411	\$280	\$281	\$68	\$231
טניס	\$1,170	\$115	\$122	\$352	\$471	\$95
אופניים	\$1,012	\$120	\$504	\$247	\$29	\$106
שחיה	\$786	\$116	\$59	\$388	\$154	\$68
אומנויות לחימה	\$777	\$82	\$86	\$107	\$467	\$25
בייסבול	\$660	\$166	\$121	\$175	\$106	\$100

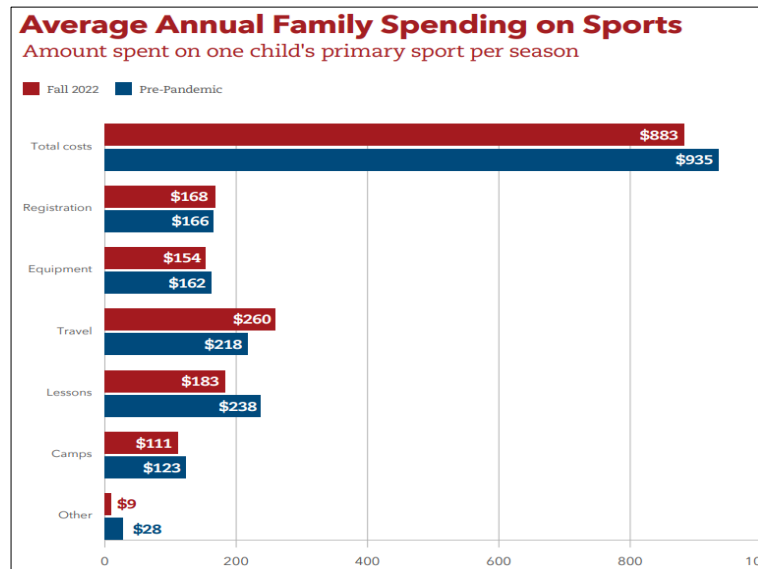
ענף הספורט	עלות כוללת לשנה	רישום	ציוד	נסיעות	שיעורים	מחנות
סופטבול	\$613	\$141	\$159	\$187	\$66	\$53
כדורעף	\$595	\$242	\$66	\$170	\$53	\$54
כדורגל	\$537	\$158	\$125	\$107	\$66	\$73
פוטבול אמריקאי	\$485	\$91	\$110	\$83	\$116	\$76
היאבקות	\$476	\$102	\$59	\$172	\$62	\$54
כדורסל	\$427	\$86	\$74	\$114	\$61	\$88
אתלטיקה	\$191	\$51	\$47	\$49	\$20	\$14
ממוצע עלויות של כל ענפי הספורט	\$693	\$125	\$144	\$196	\$134	\$81

בסקר של 2022 מוצגת ההוצאה המשפחתית על ההשתתפות בספורט לעונה האחרונה (חצי שנה). הנתונים ב-2022, לא הראו כמעט הבדל בהוצאות המשפחתיות על בסיס המגדר של הילדות והילדים. הורים עם בנות הוציאו מעט יותר מדי שנה (921 דולר) מאשר הורים לבנים (844 דולר) – ממצא דומה מהסקר לפני משבר הקורונה ב-2019. אולם בנות אינן מקבלות הזדמנויות שוויוניות וגישה לספורט. ברמה הארצית, בגילים שבין 6 ל-17, 41% מהבנים ו-32% מהבנות עסקו בספורט על בסיס קבוע בשנת 2021, על פי נתוני איגוד תעשיית הספורט והכושר. אבל הרגלי ההוצאות עשויים להצביע על כך, לפי ההסבר המופיע בסקר, שכאשר בנות עוסקות בספורט, אם כי בשיעורים נמוכים יותר מאשר בנים, הוריהן משקיעים מעט יותר כסף.

באיור 3 אפשר לראות את ההוצאות המשפחתיות לפי ענפי הספורט הנפוצים התייכרות משמעותית בהוצאות, וענף הכדורגל, שהוא אחד הנפוצים אצל בנות, הפך ליקר ביותר: 1,188 דולר, כדורסל - 1,002 דולר, בייסבול - 714 דולר ו-tackle football¹ - 581 דולר (זהו ענף חריג משום שבדרך כלל לא מדובר בספורט מבוסס נסיעות מחוץ למסגרת בית הספר). ההשתתפות בכדורגל, כדורסל ובייסבול היא על בסיס "לשלם כדי לשחק", גורם המשפיע על הנגישות לענפים אלה.

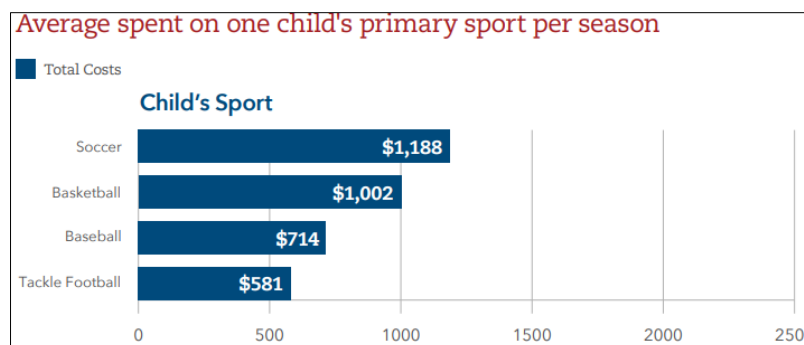
¹ משחק פוטבול המותאם לילדים

איור 3: הוצאות שנתיות של משפחות בארה"ב על ספורט על פי סוג ההוצאה



כפי שאפשר לראות באיור 4, בשנת 2022 הכדורסל זוהה בסקר כענף הספורט העיקרי של הילד/ילדה במשפחה על פי דיווח של יותר משליש מההורים המסלול של ההשתתפות בכדורסל באמצעות איגוד האתלטיקה החובבנית והעלויות הנלוות בנוסף למספר המצומצם של הסגל (מאמנים וכד') משפיע לרעה על השתתפות הבנות. בשנים 2021-22, כדורסל ירד למקום הרביעי בענפי הספורט הנפוצים של בנות בתיכון: על פי נתוני הפדרציה הלאומית של איגודי בתי הספר התיכוניים הממלכתיים. כדורסל הבנות איבד 19% משחקניותיו מאז 2002, בעוד שענפי ספורט נשיים מובילים אחרים צמחו, כגון אתלטיקה קלה (+10%), כדורעף (+15%) וכדורגל (+27%). בקהילות מסוימות, לבנות יש פחות הזדמנויות לעסוק בספורט פנאי מאשר לבנים. ואם ההשתתפות דרך AAU מהווה חסם בגלל עלויות, נסיעות או יכולת, בנות רבות לא נחשפות לכדורסל ואינן שוקלות להשתתף בענף זה בתקופת התיכון.

איור 4: ההוצאה הממוצעת לילד/ה לעונה לפי ענפי הספורט הנפוצים בארה"ב ב-2022



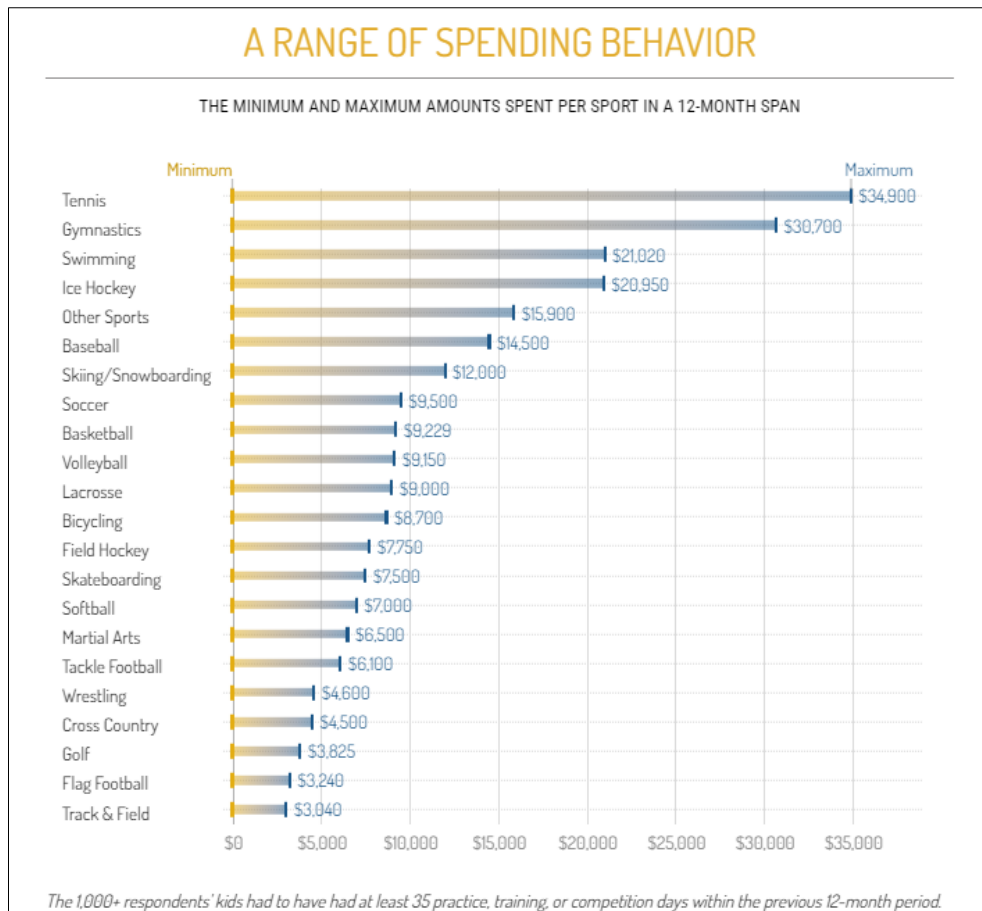
נתוני ההוצאה הממוצעת של משפחה לעונה בשנת 2022 גבוהים משמעותית מהנתונים הממוצעים שהוצגו בדוח 2019 (שבו הנתונים הם מ-2018), לכן מוצגים הנתונים משני הסקרים שמציגים מידע על טווח גילים שונה או שאין ציון של גיל (Project play, 2019, 2022; Solomon, 2020; Thompson, 2019).

באשר לכדורגל, "גורמי השוק בענף הספורט" מבינים שבנות מעדיפות לשחק כדורגל משום שזהו ענף ספורט שבארה"ב אינו נשלט על ידי גברים (כדורגל גברים) התחיל להתפתח רק בשנים האחרונות). לכן ההשקעות בפיתוח התחום העלו כבר תוצאות מרשימות ובהתאם לכך, עלויות ההכשרה עלו כדי להבטיח רווחיות (Cantrell, 2022; Wear et al., 2022). בהמשך הסקירה יוצגו נתונים מפורטים יותר וגם הביקורת שעולה כלפי המצב.

עלויות של השתתפות בענפי ספורט על פי MONEY

המגזין MONEY מביא נתונים מתוך הסקרים של אספן ויוטה על טווח העלויות בענפי הספורט. רוב ההוצאות היו על נסיעות לתחרויות. באיור 5 מוצגים טווחי ההוצאות למשך שנה ב-2019. העלויות המקסימליות אולי מעידות על השקעה של המשפחות שיכולות במטרה לממש את הפוטנציאל של הילד/ה לשחק ברמה מקצוענית בהמשך הלימודים הגבוהים (כפי שכבר צוין בפרקים הקודמים). הנתונים בגרף הם מסקר של משפחות שעמדו בתנאים הבאים: משפחות מרחבי ארה"ב ממעמדות סוציו-אקונומיים שונים; ההוצאה הממוצעת לילד/ה מתחת לגיל 18 בענף ספורט יחיד היה 693 דולר; הקדשה של 35 ימים לפחות לספורט במשך השנה - באימונים, שיעורים או תחרויות (גם אלה מדדים שמראים את הפוטנציאל לשחק ברמה מקצועית). אפשר לראות שהטניס הוא המקצוע היקר ביותר (כ- 35,000 דולר), אחריו עומדים התעמלות ושחייה. עלותם של ענפי הספורט הנפוצים בקרב בנות (לפי איור 2): אתלטיקה קלה הוא הענף הזול ביותר והעלות המרבית לשנה היא 3,040 דולר; כדור עף - 9,150 דולר; כדורסל - 9,229 דולר; כדורגל - 9,500 דולר; סופטבול - 7,000 דולר (Bhardwaj, 2019).

איור 5: טווח ההוצאות על ילד/ה לפי ענפי הספורט במשך 12 חודשים



עלויות של השתתפות בכדורגל בארה"ב

העלויות הגבוהות של משפחות על ההשתתפות בחוגי כדורגל זוכה לביקורת. נשים מובילות בכדורגל, בריאנה סקורי והופ סולו ביניהן, טוענות ששיטת התשלום עבור השתתפות בענף ספורט זה מדירה ילדות וילדים ממשפחות בעלות הכנסה נמוכה מלשחק כדורגל באמריקה. הן מסכימות שמודל התשלום צריך להשתנות, אבל עדיין אין תוכניות וכיווני התפתחות שיהפכו את הכדורגל למכליל יותר. בינתיים, משפחות בכל רחבי אמריקה ימשיכו לשלם סכומי כסף מופקעים כדי שילדיהם יוכלו לשחק כדורגל. לפי שבועון "טיים", משפחה הממוצעת תשלם לפחות 1,472 דולר (Barone, 2017) לשנה עבור השתתפות של ילדה או ילד בכדורגל. בבדיקה של תשלומים למועדוני עילית, הסכום הזה מזנק ל-10,000 דולר. לדוגמה, עבור משפחות עם שני ילדים שמשחקים כדורגל, התשלומים מצטברים: כ-330 דולר לחודש עבור דמי חברות ו-1,050 דולר לשנה דמי רישום לכל ילד שמשחק. ההסבר לסכום הוא שחלק מהכסף הזה הולך לשמירה על המועדון פעיל (בר קיימא), לתשלום לעובדים ולמאמנים, ולהכנסת הקבוצה לטורנירים (Chaverst, 2020). עלויות נוספות להשתתפות במועדון עילית הן בעבור ציוד, אימונים פרטיים, נסיעות לתחרויות וההוצאות הקשורות להן. סכומים אלה יכולים להגיע לעשרים אלף דולר בשנה (Keegan & Santichen, 2015). אמנם לא כל משפחה משלמת כל כך הרבה, אבל באמצעות הרישום למועדוני עילית נוצרות הזדמנויות נוספות לקידום קריירה מקצועית. המועדונים היקרים יותר הם אלה שיש להם יותר נראות וזוכים לתשומת לבם

של מגייסי המכללות או הנבחרות הלאומיות, כך שהילדים שלא יכולים להרשות לעצמם לשחק עבור הקבוצות הטובות ביותר - גם אם יש להם את המיומנות לכך - נשארים מאחור. באופן זה גובה התשלום עבור השתתפות בספורט תורם ליצירה ולשימור של אי שוויון חברתי (Chaverst, 2020).

עלויות של NCAA - The National Collegiate Athletic Association

בפרק זה הסקירה עוסקת בספורטאיות בוגרות – סטודנטיות במכללות ובאוניברסיטאות בארה"ב.

רמת הספורט במוסדות האקדמיים בארה"ב נחלקת למוסדות שלהם נבחרות המשחקות פוטבול ברמה הגבוהה ביותר במסגרת ה-NCAA אלה נקראים תת-חטיבה I FBS (Football Bowl Subdivision). תת חטיבה נוספת של פוטבול נקראת FCS (Championship Subdivision). שתי תת החטיבות האלה משחקות במסגרת conferences שהן מעין ליגה של מספר מוסדות. הקריטריון המרכזי להיכלל ב-FBS הוא רווחים ומספר הצופים והצופות. בשנת 2023 133 מוסדות FBS משחקים בעשר CONFERENCES. ענפי הספורט האחרים נחלקים לשלוש חטיבות (Divisions) כאשר 1D היא הרמה הגבוהה. המימון של ענפי הספורט והמלגות של הסטודנטים והסטודנטיות הם בהתאם לרמה (National Collegiate Athletic Association, 2023; 'NCAA Division I Football Bowl Subdivision', 2023).

בשנת 2022 צוינו חמישים שנה לתיקון חוק הידוע בכינוי Title 9, שמהותו קידום השוויון המגדרי בחינוך וכולל הנחיות מפורטות בתחום הספורט. אולם לפני הצגת הנתונים של ה-NCAA, חשוב להציג את הביקורות כלפי הספורט במוסדות להשכלה גבוהה משום שעדיין, גם לאחר כל כך הרבה שנים של יישום החוק, עדיין לא קיים שוויון מגדרי בתחום הספורט במוסדות האקדמיים והמאפיין העיקרי של המצב הנוכחי הוא מסחור יתר של הספורט. ובעצם, כמעט כל פירמידת הספורט האמריקנית נשענת בצורה זו או אחרת על כספים שנכנסים באמצעות פוטבול המכללות (דובינסקי, 2020).

קתי לבר, ספורטאית מצטיינת בעבר, פעילה למען זכויות של אתלטיות וכותבת דוקטורט על המדיניות של NCAA, העירה והאירה לגבי הדוחות של ההתאחדות כפי שהופיעו באתר שלה באפריל: "המצאות היא, שספורטאיות במכללות עדיין לא ראו את ההבטחה של טייטל 9. הנתונים הכספיים של ה-NCAA מהשנה ה-45 של טייטל 9, מצביעים על כך שתוכניות הנשים של חטיבה I במוסדות FBS מקבלות רק 18% מסך ההוצאות התפעוליות, 29% מגיוס דולרים ו-41% מהקצאות המלגות. באופן אירוני, נתונים אלה, שהם בעצם משנת 2015, נמצאים באתר האינטרנט של ה-NCAA המוקדש ליום השנה החמישים של טייטל 9. לא הרבה השתנה – אתר חמישים השנה של ה-NCAA חוגג ספורטאיות מבלי לתמוך בהן באופן מעשי ומוחשי. (Lever, 2022). בסוף חודש יוני 2022 פרסמה NCAA דוח חדש שנתונים ממנו יופיעו בהמשך.

הביקורת הנוקבת ביותר נכתבה בספרו של ריק אקשטיין, מאמן ספורט בעבר ופרופסור לסוציולוגיה של הספורט: "איך הספורט בקולג'ים פוגע בספורט בנות". אקשטיין משרטט קשר סיבתי בין הקורפורטיזציה (שיטת הפרטה שבה גוף ממשלתי מתנהל כגוף עסקי) של ההשכלה הגבוהה לבין המסחור של ספורט הנוער. לדבריו, ילדות רבות עוסקות בספורט, אבל בגלל המסחריות של הספורט בקולג'ים יש הרבה לחץ ותחרותיות להתרכז בסוג ספורט יחיד כבר בגיל מוקדם (שהולך ויורד) על חשבון החיים החברתיים שלהן. המצב הסוציו אקונומי של המשפחות (כפי שכבר צוין בפרקים הקודמים) עומד בבסיס פיתוח היכולת האתלטית. המצב המשפחתי יכול לעצב דפוסי השתתפות אתלטיים בקולג'ים באמצעות הצעת יתרונות חומריים, נגישות

לספורט בבתי הספר ובקהילה, העלאת הסבירות ללמוד במכללה, לאורך כל חייו של הילד או הילדה. לילדים ממשפחות בעלות יכולות כלכליות יש יתרון בגישה לציווד והכשרה איכותיים יותר, וסביר להניח שיוכלו לשחק בקבוצות מועדון תחרותיות.

ההוצאה האבסולוטית והיחסית המוגברת על ספורט היא די מדהימה. אוניברסיטאות בכל הצורות והגדלים מפנות חלקים גדולים יותר מהתקציבים שלהן לספורט. בעוד שפוטבול וכדורסל גברים היו המרוויחים העיקריים ממסע ההוצאות הזה, רוב ענפי הספורט היו שותפים להישגים הגדולים ללא קשר לשאלה אם הם מייצרים או לא מייצרים הכנסות נטו. ההוצאה המוסדית על אתלטיקה גדלה הרבה יותר מההוצאה על אקדמיה והוראה. ההוצאה על אתלט/ית גדלה מסכום שהיה קצת נמוך יותר מ-80 אלף דולר, ליותר מ-110 אלף דולר בין השנים 2005-2013 במוסדות FBS. במוסדות של ענפי ספורט אחרים, היא עלתה מ-35 אלף דולר ל-40 אלף דולר (Eckstein, 2017).

נתוני ה-NCAA לרגל 45 שנה של טייטל 9

בדוח מופיעים איורים המדגימים את הפערים בהשקעה בענפי הספורט בין הגברים לנשים כאשר הפער הגדול ביותר נמצא במוסדות FBS. אולם בדוח הזה (שלא כמו בדוחות אחרים מוקדמים יותר והדוח המעודכן שיפורט בסעיף הבא) מוצגים נתונים כספיים משנת 2015 על ההוצאות החציוניות של המכללות לאתלטית אחת בחטיבות השונות כפי שמוצג באיור 6.

חטיבה I:

- במוסדות FBS ההוצאה החציונית לספורטאית הייתה 37,500 דולר
- במוסדות FCS ההוצאה החציונית לספורטאית הייתה 19,400 דולר
- במוסדות ללא פוטבול ההוצאה החציונית לספורטאית הייתה 25,000 דולר

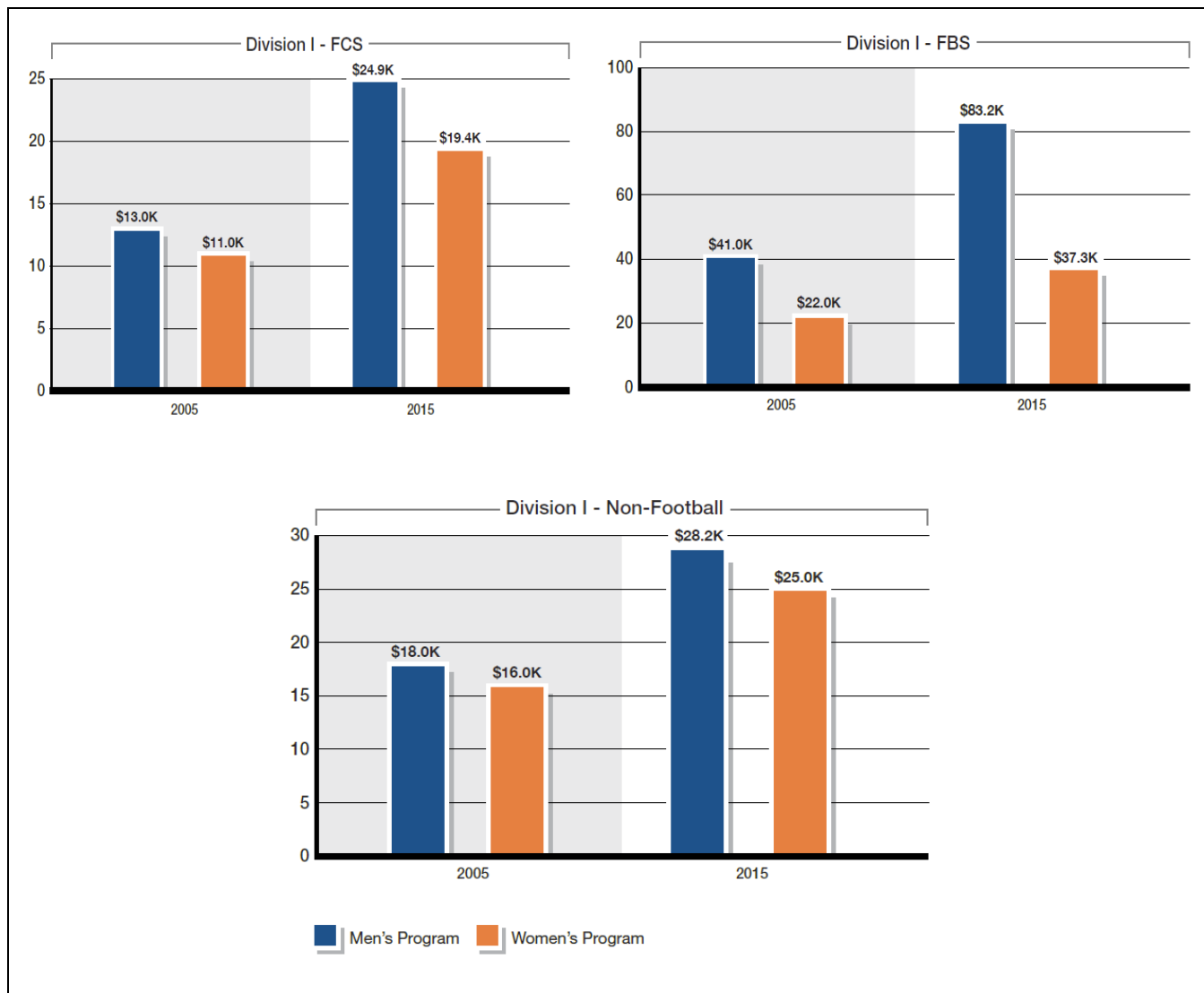
חטיבה II:

- במוסדות של פוטבול ההוצאה החציונית לספורטאית הייתה 11,200 דולר
- במוסדות ללא פוטבול ההוצאה החציונית לספורטאית הייתה 12,400 דולר

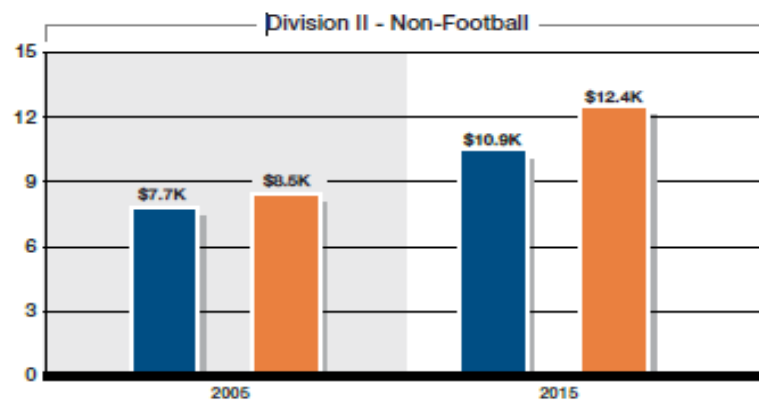
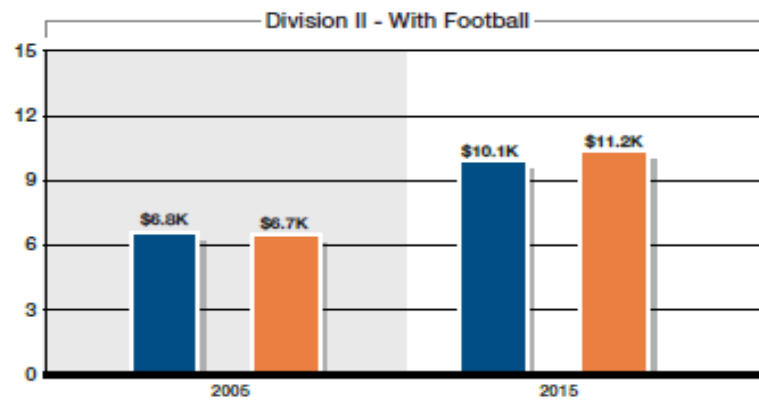
חטיבה III:

- במוסדות של פוטבול ההוצאה החציונית לספורטאית הייתה 3,900 דולר
- במוסדות ללא פוטבול ההוצאה החציונית לספורטאית הייתה 3,700 דולר (NCAA, 2017)

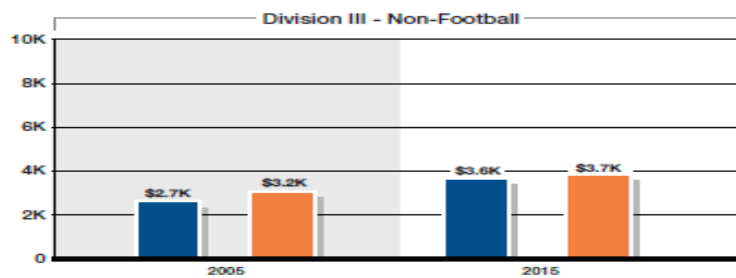
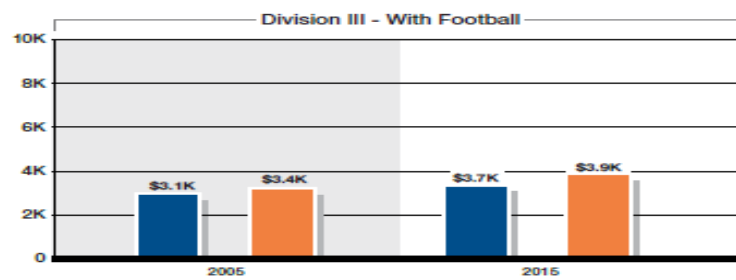
איור 6: ההוצאות החציוניות במוסדות אקדמיים בארה"ב לאתלט/ית לפי חטיבות בשנים 2006, 2015



Median Expenses Per Athlete: Division II



Median Expenses Per Athlete: Division III



Men's Program Women's Program

נתוני ה-NCAA לרגל 50 שנה לטייטל 9

בחודש יוני 2022, פורסם דוח עדכני על מצב אי השוויון המגדרי של ספורטאיות במכללות, המבוסס על הנתונים של ההוצאות הכספיות לשנת 2018-19. התמונה לא השתנתה לטובה, אלא להיפך - הפערים רק התרחבו כפי שמוצג באיור 7. להלן ההוצאות לשנת 2019:

חטיבה I:

- במוסדות FBS ההוצאה החציונית הייתה 38.8 מיליון דולר
- במוסדות FCS ההוצאה החציונית הייתה 8.7 מיליון דולר
- במוסדות ללא פוטבול ההוצאה החציונית הייתה 6 מיליון דולר

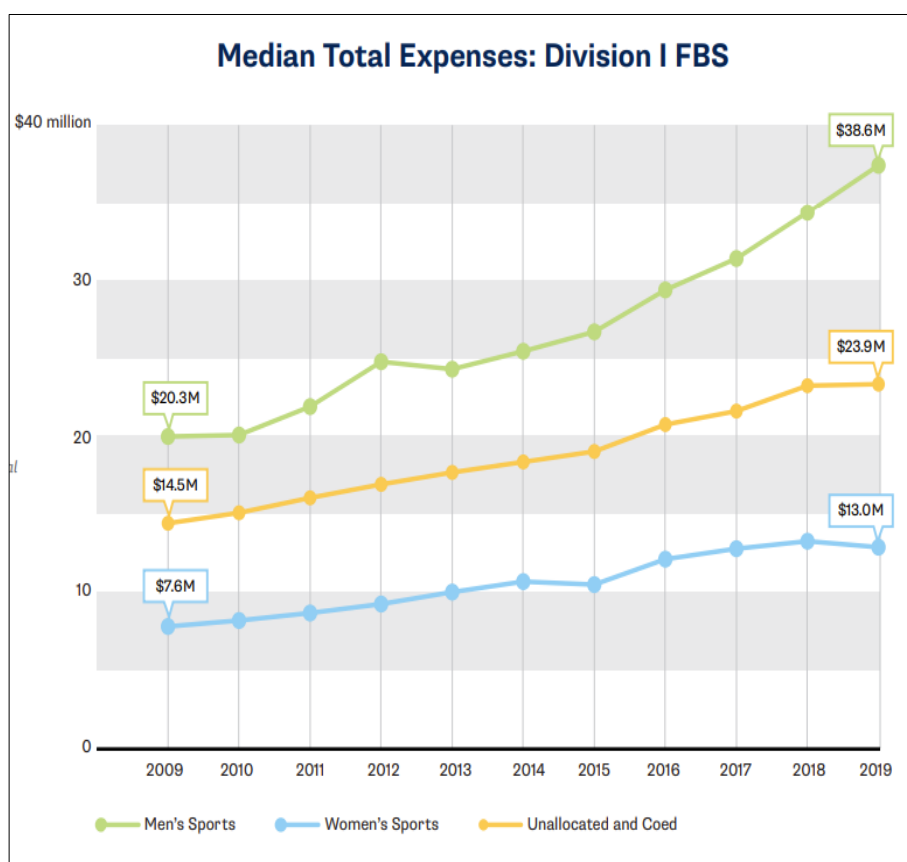
חטיבה II:

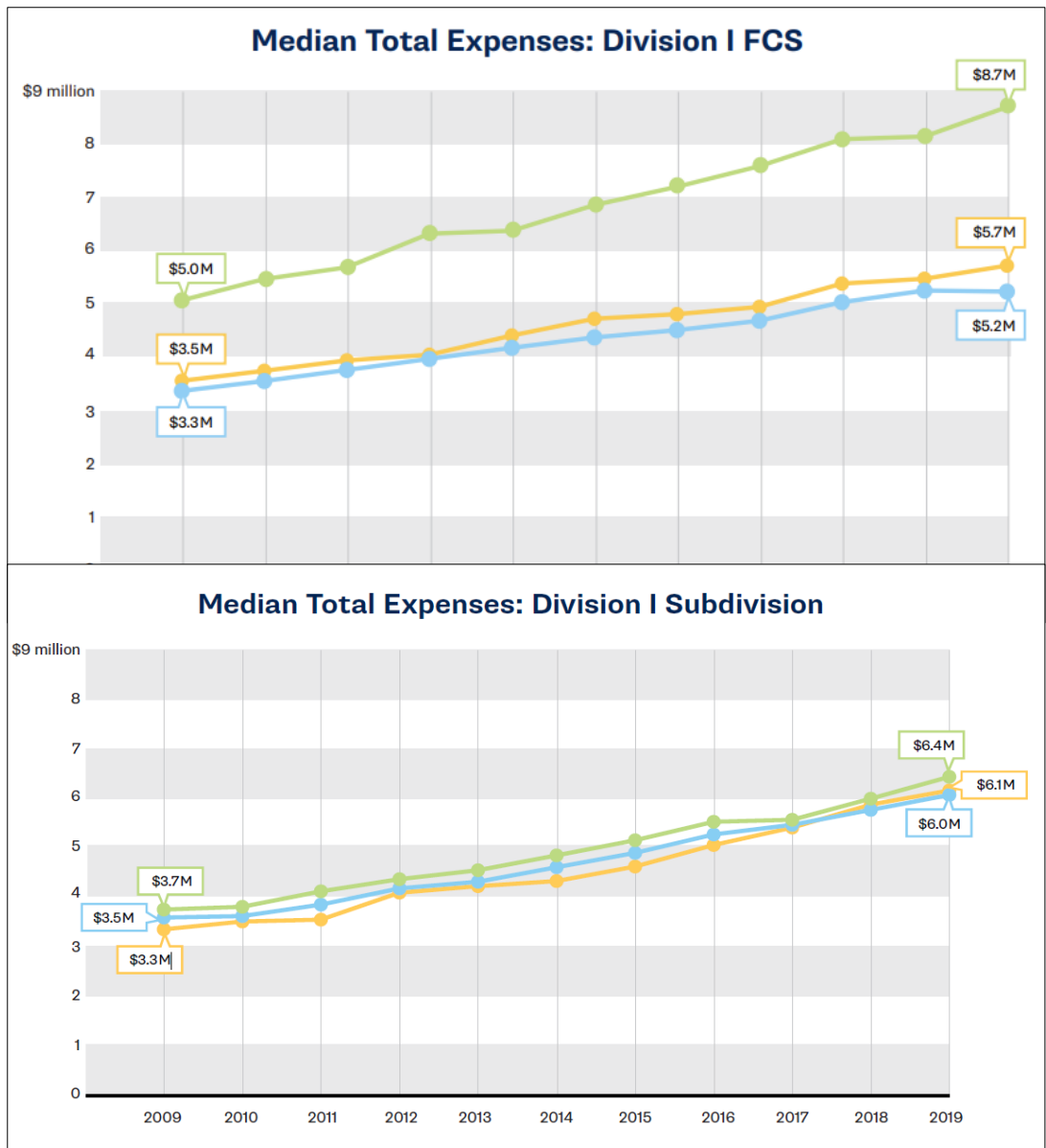
- במוסדות של פוטבול ההוצאה החציונית לספורטאית הייתה 11,200 דולר
- במוסדות ללא פוטבול ההוצאה החציונית לספורטאית הייתה 12,400 דולר

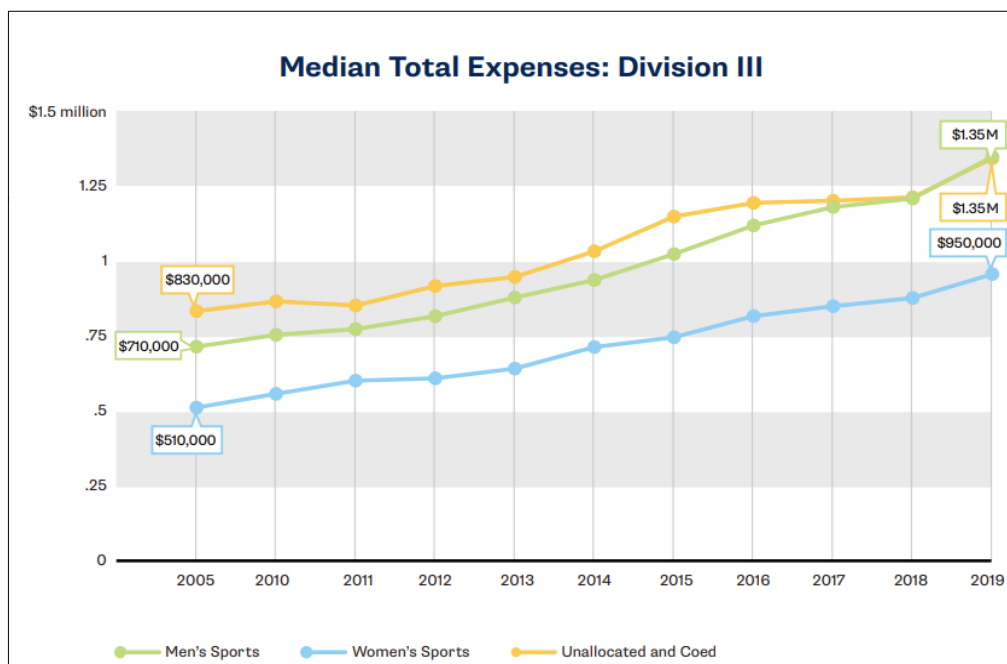
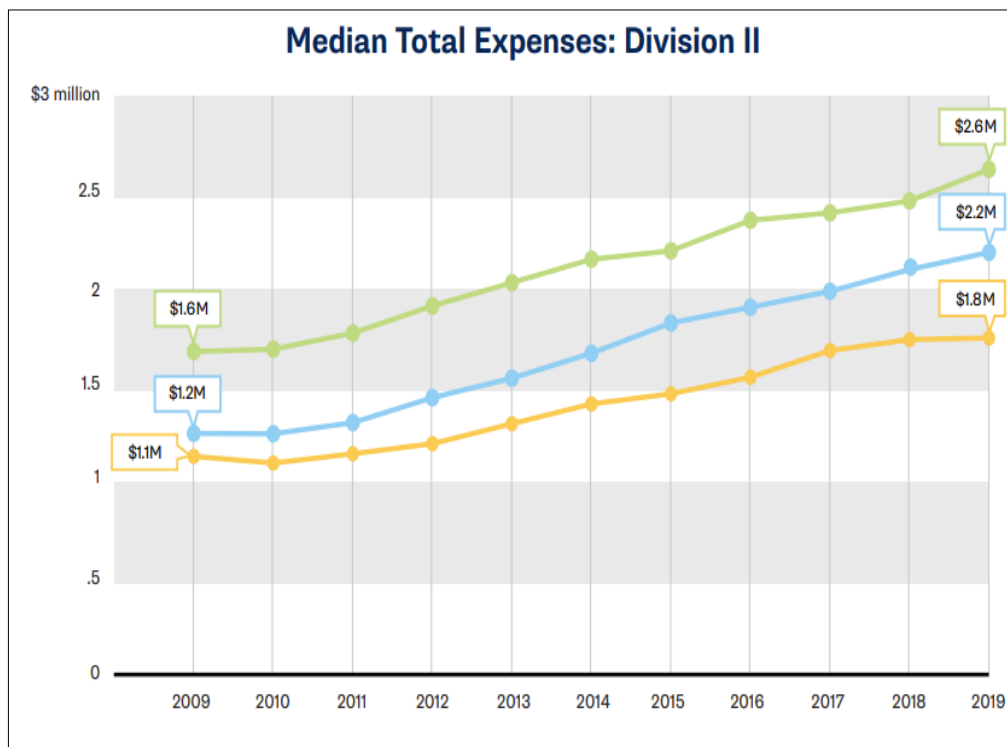
חטיבה III:

- במוסדות של פוטבול ההוצאה החציונית לספורטאית הייתה 3,900 דולר
- במוסדות ללא פוטבול ההוצאה החציונית לספורטאית הייתה 3,700 דולר (NCAA, 2022)

איור 7: ההוצאות החציוניות במוסדות אקדמיים בארה"ב לפי חטיבות 2009-2019







הספורט במכללות ובאוניברסיטאות בארצות הברית מוכתב על פי חוקי הכלכלה הקפיטליסטית. פירמידת הספורט האמריקני תלויה כלכלית בקיום עונת הפוטבול של המכללות ולכן שורת הרווח היא זאת שמכתיבה את התקציבים, מנציחה את פערים בין המשאבים המוקצים לגברים ולנשים. נוצר כאן מלכוד כפי שריק אקשטיין ציין: פוטבול וכדורסל גברים הם המרוויחים העיקריים שזוכים לפופולריות המכניסה רווחים שמושקעים בהמשך הכשרת גברים והפערים בין התקציבים של תחום זה וענפי ספורט אחרים הם ענקיים

כפי שאפשר לראות בנתונים הנ"ל הדוח הזה. בעצם אפשר ללמוד מהמצב בארה"ב מהן עלויות ההכשרה של הגברים וליישמן גם לנשים במקצועות ספורט אחרים.

עלויות הכשרה במגוון מקצועות אולימפיים בארה"ב על פי מגזין FORBES

הנתונים של מגזין FORBES לכאורה עונים על השאלה "כמה עולה להכשיר ספורטאי/ת מקצועית לאולימפיאדה". כפי שניתן לראות בטבלה 2, מוצג תג מחיר כללי לכל ענף ספורט אולימפי. מרכיבי העלות אינם מפורטים והתייחסות מגדרית קיימת רק ביחס לענף ההתעמלות אליו מוסללות בנות ונשים (Riper, 2012).

טבלה 2: עלות שנתית של הכשרת ספורטאי/ת אולימפי/ת

ענף הספורט	משך ההכשרה בשנים	עלות לשנה בדולרים	הערות
התעמלות	5-8 שנים	15,000	בנות בדרך כלל מתחילות בגיל 10 או 11, ובנים כמה שנים מאוחר יותר. עלות שכיחה למשפחה היא כאלף דולר בחודש כדי לשמור על רמה גבוהה של הילדה אם היא תגיע למעמד של ספורטאית עילית, ההוצאות גדולות הרבה יותר.
קשתות	4+ כדי להגיע לרמה אולימפית	+25,000	מתקן מלא של ציוד עולה 2,000 דולר, ויש הרבה נסיעות לתחרויות. אולם זהו עדיין שלב התחלתי: מאמני חץ וקשת מקבלים עד 100 דולר לשעה, בעוד שעלות זמן הטיווח היא בדרך כלל 9 דולר לשעה. סכום זה מצטבר במהירות כיוון שנדרשים שישה ימי אימון בשבוע בניסיון להגיע לאולימפיאדה.
טניס שולחן	8-12	20,000	טניס שולחן הוא ספורט יקר מאוד אם מנסים לטפס לצמרת הספורט. מאמנים ו"שותפים לספרינג" יכולים לעלות יותר מ-10,000 דולר לשנה. עלות מחבט איכותי ביותר היא כ-300\$.
סיף	10-15	20,000	ספורט מדויק שלוקח זמן רב לשלוט בו. עלות ההשתתפות מורכבת מציוד, נסיעות, מחנות, ותחרויות. ספורטאים אולימפיים מקבלים החזר עבור ההוצאות מהמועדונים שמעניקים להם חסות. ספורטאים אולימפיים צעירים השואפים להתקדם, מוציאים פחות בשנה, אבל יותר מזה מגיע מכיסם הפרטי.
כדור יד	2-4	זניח	בניגוד לענפי ספורט רבים שבהם ילדים מתחילים בגיל מוקדם, רוב שחקני הכדוריד הקבוצתיים מתחילים לשחק במהלך הלימודים בקולג' או מאוחר יותר. העלות האמיתית של השחקנים הבוגרים טמונה בשכר שאינם מקבלים, כי הם אינם עובדים ומפתחים קריירה תעסוקתית ומקדישים את זמנם לספורט.
רכיבת אופניים	10 שנים	3,000	העלות הזאת מיועדת בעיקר לנסיעות לתחרויות לאחר ההוצאה עבור האופניים עצמם, שיכולים לעלות 10,000 דולר או יותר. USA Cycling

ענף הספורט	משך ההכשרה בשנים	עלות לשנה בדולרים	הערות
			מתקצבת 3.4 מיליון דולר בשנה עבור 250 עד 300 הספורטאים שהתקבלו לאימונים המקצועיים.
הרמת משקולות	10 שנים	5,000	מעבר לנעליים בסך 200 דולר שצריך להחליף בערך פעם בשנה, ההוצאות מוגבלות בדרך כלל לקומץ נסיעות שנתיות לתחרות אזורית או ארצית.
חתירה	+2	-	נבחרת המכללה היא קרש הקפיצה לחתירה אולימפית, כמו גם נכונות להקריב משכורת פוטנציאלית גבוהה. חותרים מובילים במכללות מוזמנים למרכזי הכשרה, שם רבים מהם מבצעים עבודות מזדמנות עבור המקומיים בתמורה ללינה. רובם חיים על פחות מ-1,000 דולר בחודש.

תוכניות ויוזמות לעידוד השתתפות בספורט של ילדות ונשים

במדינות שונות ברחבי העולם קיימות תוכניות לקידום השתתפות של ילדות ונערות בספורט. בנספחים של התוכנית אסטרטגית לקידום הספורט בראיה מגדרית מופיעות סקירות מעמיקות על החסמים המגדריים להשתתפות בספורט ותוכניות לעידוד בנות ונשים להשתתף בספורט ברמות השונות (ספורט לכולן – ילדות ובוגרות, ספורט תחרותי בגיל ביה"ס וספורט מקצועני). נערכה סקירה בינלאומית והוקדש פרק לניסיונות מוצלחים. אולם, כמעט שלא הופיעו נתונים מספריים על התקציבים והעלויות של ההכשרות והתוכניות. במסגרת הסקירה הנוכחית, נערך חיפוש נרחב למציאת הנתונים המספריים של התוכניות הנ"ל אך ללא תוצאות משמעותיות. קיום התוכניות האלה תלוי בהקצאת משאבים של מדינות, גופים ציבוריים, ארגוני חברה אזרחית והתאחדויות ספורט. לעיתים קרובות המימון הוא במשותף עם חברות מסחריות, בנקים, וקרנות פילנתרופיות. אפשר להסיק שהתקציבים אינם קבועים, ובהתאם - מספר המשתתפות ומשך התוכניות משתנים כך שאם יש נתונים מספריים קשה להעריך כמה מושקע בכל משתתפת. יש לזכור, כפי שמופיע בתוכנית האסטרטגית, "שהקמתן של חלק מהתוכניות ליצירת שוויון מגדרי על ידי ארגוני ספורט מסוימים נובע מסיבות פוליטיות, כמו הרצון לעמוד בקריטריונים נדרשים להשגת מימון ממשלתי, וזאת מבלי להעריך יחסי מגדר שווים לעומק וליצור דרכים משמעותיות יותר" (תפן & לרר ובן אליהו, 2020) ².

אחת התובנות מסקירת התוכניות והיוזמות היא שהן אלה המהוות את התוספת או הדלתא של העלויות להכשרת בנות ונשים לספורט מעבר להקצאת המשאבים לבנים וגברים שצריך לקחת בחשבון את עלות התוכניות האלה בתכנון ההכשרה של ספורטאיות. מובאות כאן שלוש תוכניות לדוגמה, שלגביהן נמצאו נתונים פיננסיים.

² ע' 197

תוכנית Sports 4 Life

תוכנית זו בארה"ב נוסדה על ידי קרנות ספורט נשים - ³ Women's Sports Foundation ו-⁴ espnW. קיימות תוכניות ברמה לאומית ותוכניות ברמה אזורית. התוכנית ברמה הלאומית מעניקה מימון לארגונים ללא כוונת רווח, כגון בתי ספר, מחלקות גנים ונוף, ליגות של חובבות שעומדות בקריטריונים מסוימים, כמו תוכניות שכבר קיימות לקידום ילדות ונערות לפעילות ספורטיבית והארגונים מקצים להן תקציבים. הארגונים צריכים להציב יעדים ספציפיים כמו התמקדות בקבוצות אוכלוסייה מסוימות - בדגש על קידום נערות לאילבנות בגילים 11-18. התוכניות צריכות לפעול לאחר שעות הלימודים בשטח בית הספר. המימון של קרנות ספורט נשים מופנה למלגות, אימון למנהיגות, ושיפור היכולת באמצעות: השכרת מתקנים, טורנירים, פעילויות המכוונות לצוותים (capacity building), טיפוח מנהיגות, הערכה עצמית, ביטחון עצמי והתמדה של המשתתפות. המימון הוא לתוכניות הנמשכות שלוש שנים לפחות. סך כל המימון בשנת 2022 עמד על 280,000 דולר מקור המשאבים הוא מחברה מסחרית למוצרי ספורט ⁵ Gatorade ו- espnW. התוכנית העניקה 258 מענקים ל-162 ארגונים בשנים 2014-19 בסכום כולל של 1,601,750 דולר. בין 2014 ל-2018 הגיעו התוכניות שקיבלו מענק ל-45,466 בנות (ממוצע של 348 דולר לכל ספורטאית משתתפת). רוב הבנות היו בחטיבת ביניים או בתיכון, ו-82% הזדהו כשחורות או היספניות.

לאחרונה, היוזמה האזורית של Sports 4 Life, שהושקה בשנת 2018, התמקדה במודל השקעה של ארבע שנים עם שמונה ארגונים בשני אזורים גיאוגרפיים: מערב ניו יורק ודרום מזרח מישגן. היוזמה האזורית נתמכת על ידי מענק מקרן ראלף וילסון ג'וניור. ארגונים אלה מקבלים 20,000 דולר לשנה, כאשר השנתיים הראשונות מתמקדות בבניית יכולות והשנתיים האחרונות בחיזוק/הרחבת תוכניות הבנות לעיסוק בפעילויות בניית יכולות. פעילויות בניית יכולות אלה בשנתיים הראשונות נועדו להניע צמיחה או פיתוח של תוכניות בשנתיים האחרונות.

גובה המענקים ביוזמה הלאומית לארגונים שזכו, הממוצע היה 5,296 דולר לשנה, ובסך הכל 1,281,750 דולר. בשנתיים האחרונות הוענקו לכל ארגון ביוזמה אזורית 20,000 דולר לשנה בסכום כולל של 320,000 דולר. הארגונים שקיבלו מענקים בתוכנית הלאומית העריכו כי בממוצע, 42% מהנערות שהשתתפו היו שחורות ו-40% היו היספניות או לטיניות. בשנים 2017-2018 העריכו מקבלי המענקים כי ב-38% מהתוכניות השתתפו נערות עם מוגבלות. מספר הבנות הממוצע בכל תוכנית היה 250.

בסך הכול, מענקי היוזמה הארצית והאזורית שימשו 36 ענפי ספורט שונים בין השנים 2014 ל-2019. מתוכם, ענפי הספורט שקיבלו את המימון הגבוה ביותר היו כדורסל (15%), כדורגל (14%), טניס (9%), לקרוס (7%) וכדורעף (6%). אולם למרות שהנערות אינן משלמות עבור ההשתתפות, עליהן לשאת בהוצאות הנסיעה שמהוות חסם להשתתפות. מחסום נוסף הוא חוסר תמיכה או מעורבות של המשפחות. חשוב לציין כי התוכניות מפתחות את הפוטנציאל של בנות ונערות להמשיך כספורטאיות מקצועניות (Powers et al., 2020).

³ [The Women's Sports Foundation](#)

⁴ [About espnW](#)

⁵ [Gatorade](#)

תוכנית Girls on the Move למנהיגות

זוהי תוכנית בסקוטלנד שנועדה לפתח מנהיגות ספורט לצעירות, בהתבסס על כמה עקרונות של מנהיגות נוער: (1) כל אחת יכולה להיות מנהיגה; (2) צעירות יכולות להיות מנהיגות עכשיו ו-(3) מנהיגות נוער עוסקת בעניינים של צדק חברתי.

הפעלת התוכנית היא על ידי מתנדבות ומתנדבים. המתנדבות הן דמויות מרכזיות בהפעלת ספורט קהילתי בסקוטלנד ובמדינות רבות אחרות. בכל שבוע, אלפי מאמנות ספורט, מורות, מורים, ומנהיגות מנצלים את זמנם הפנוי כדי להעביר מגוון פעילויות ספורט ופעילויות גופניות אחרות לאחר שעות הלימודים במסגרות שונות. זאת בתמיכת הממשלה, השלטון המקומי, ארגונים לאומיים וארגוני חברה אזרחית. התוכנית לוותה במחקר הערכה והנתונים הם מהמאמר המסכם.

המחקר בחן, בין היתר, את התרומה הכלכלית של בוגרות קורס המנהיגות עם סיום ההכשרה. המסקנה היא כי התרומה הכלכלית הכוללת של מנהיגות בוגרות היא שוות ערך לסבסוד של 900 ליש"ט למשתתפת בתוכנית. להלן, בתמצות, אופן החישוב: 88% מהמנהיגות הפעילות עסקו בהתנדבות בהדרכת ספורט ופעילויות גופניות אחרות; 26% עבדו בתשלום (14% עבדו גם בהתנדבות וגם בתשלום). נעשה שימוש בגישת עלות ההחלפה (cost approach replacement) כאמצעי להערכת תרומת המתנדבות (תרומה כלכלית = מספר המתנדבות × מספר ממוצע של שעות ההתנדבות × שכר לשעה × פרק זמן). הממצאים מראים כי המעורבות בהובלת הפעילות ההתנדבותית תרמו תרומה כלכלית חשובה לקהילות המקומיות שלהן. עבור מתנדבות שהקדישו בממוצע 3.1 שעות בשבוע, ובהנחה של תעריף שעות של 10 – 15 ליש"ט (בהתבסס על התעריפים שהוצגו בבקשות למימון), ההערכה היא כי התרומה הכלכלית הייתה 31 – 46.50 ליש"ט לשבוע, שווה ערך ל- 800 – 1200 ליש"ט על פני תקופה של שישה חודשים (פרק הזמן שבין הקורס לסקר המעקב). כאמור, סכום זה שווה ערך לסבסוד של 900 ליש"ט למשתתפת בתוכנית. בתוכנית לקחו חלק 158 מנהיגות פעילות שהתנדבו מזמן בתוכנית המנהיגות במשך ארבע שנים. ההערכה היא כי התרומה הכלכלית הכוללת של המנהיגות הבוגרות במשך ארבע שנים הייתה 128,000 ליש"ט - 192,000 ליש"ט. הסכומים האלה לא כוללים את המנהיגות שהמשיכו להתנדב לאחר תום המחקר (Taylor, 2016).

התוכנית האסטרטגית - Her Sport Her Way

התוכנית האסטרטגית של ממשלת דרום ווילס החדשה (NSW) באוסטרליה, לשנים 2019-2023 כוללת 29 יוזמות שמבוססות על ארבעה יסודות: השתתפות, מקומות ומרחבים (תשתיות), מינוף השקעות ומנהיגות. האסטרטגיה בוחנת באמצעות ראייה מגדרית-נשית את האופן בו שוק הספורט מיוצג, מאומן, משווק, מובל, נתמך ונצרך. מטרת התוכנית היא להסיר מחסומים ולשפר את ההשתתפות של נשים ונערות בכל הרמות והתפקידים בספורט ב- NSW מתוך השקפה שלממשלה יש תפקיד מפתח בשינוי. הסכום הכולל של השקעת הממשלה למשך ארבע שנים הוא יותר מ-2.5 מיליון דולר אוסטרלי (כ-6 מיליון ש"ח).

ארגונים רבים ומרכזים קהילתיים פיתחו ומפתחים תוכניות בהתאם לאסטרטגיה לכן נערך חיפוש נרחב במסמכי התוכנית האסטרטגית, באיתור תוכניות מיוחדות של התאחדויות כדורסל וכדורגל ובמקורות מידע אחרים כדי למצוא נתונים על סכומי ההשקעות ונמצאו נתונים כספיים כלליים לגבי שני קווי פעולה:

- במסגרת היסוד "מקומות ומרחבים" - ACTION #2.1: משרד הספורט השקיע ב-2021/22 ביוזמות התשתיות המרכזיות האלה:
 - הקרן, "סבב 2 ערים גדולות ומתקני ספורט אזוריים", בסך 100 מיליון דולר אוסטרלי (243 מיליון ש"ח), מיועדת לפרויקטים המעודדים השתתפות של נשים ונערות ואנשים עם מוגבלות. במסגרת קרן זו זמינים מענקים מ-100,000 דולר אוסטרלי עד מיליון דולר אוסטרלי (243 אלף ש"ח - 2.43 מיליון ש"ח). הפרויקטים הזכאים כוללים תאורה, מבני נוחות, חדרי מועדונים, מלתחות ויציעים.
 - הקרן, "מתקנים קהילתיים מרובי ספורט" בסך 100 מיליון דולר אוסטרלי (243 מיליון ש"ח), תתמקד במתקנים נגישים העונים על הצרכים של נשים ואנשים עם מוגבלות, ומספקת יותר הזדמנויות לאנשים לשחק ספורט בקהילה המקומית ולהיות בריאים ופעילים.
 - "קרן מרכז המצוינות" שמקדישה 75 מיליון דולר אוסטרלי (182 מיליון ש"ח) כדי לסייע בפיתוח מתקני אימון וניהול ברמה מקצועית גבוהה במרכזים קהילתיים במטרה לפתח כישרונות ומצוינות. כל מרכז מצוינות יכלול מתקנים רב-תכליתיים, שיאפשרו לספורט להרחיב תוכניות ספורט קהילתיות ולגשר על הפער בין ספורט עילית לקהילה הכללית. כל המרכזים יציגו תוכניות ומתקנים ייעודיים לנשים לשיפור מסלולי פיתוח הכישורים לנשים ולנערות.
- במסגרת היסוד "מינוף השקעות" - ACTION #3.1: משרד הספורט השקיע ב-2021/22 ביוזמות "מורשת" מיליון דולר אוסטרלי (2.43 מיליון ש"ח) לקראת אליפות העולם בכדורסל נשים שהתקיימה בספטמבר-אוקטובר 2022 בסידני. התוכנית מתמקדת בהגברת ההשתתפות של נשים ונערות לפני, במהלך ואחרי האליפות ופועלת בעיקר באזורים ילידיים, רב-תרבותיים ואזורים מרוחקים של NSW. תוכנית Legacy תואמת לתוכנית האסטרטגית "הספורט שלה הדרך שלה" באמצעות כדורסל כדי להתקדם לשוויון מגדרי.
- תוכנית המענקים ל-2022/23 חילקה כ-650 אלף דולר אוסטרלי (1.6 מיליון ש"ח) ל-26 תוכניות:
 - מענקים של מנימום 10 אלפים דולר אוסטרלי ומקסימום של 50 אלף דולר.
 - הארגונים שמקבלים את המענק צריכים להשקיע 25% מעלות הפרויקט בכסף או בשווה ערך של תשתיות, ששעות העבודה של הצוות, שעות התנדבות וכד'. לכן בעצם העלות הכוללת של התוכניות היא כ-1.2 מיליון דולר (כשלושה מיליון ש"ח) (Office of Sport, 2018, 2021, 2022).
 - לדוגמה, "SheSails" היא תוכנית שזכתה בשנה הקודמת 2021/22 ונמשכת עד סוף 2023 על בסיס מענק של 48,250 דולר (כ-112 אלף ש"ח) שמטרתה היא להגדיל את מספר הנשים הצעירות והנערות המתבגרות המוסמכות כמדריכות ונשות צוות במועדוני שייט ובחוגים ולהגדיל את מספר הנשים הצעירות והנערות המתבגרות בתפקידי מנהיגות במועדוני שייט בים וביבשה. כיום 30% מהמשתתפים בארגון השייט האוסטרלי הן נשים.⁶

⁶ פירוט התוכניות הזוכות וגובה המענקים - [Her Sport Her Sport Way 2022-23 Grant Recipients](#)

⁷ [SheSails youth leadership growth project](#)

UEFA – כדורגל נשים באירופה

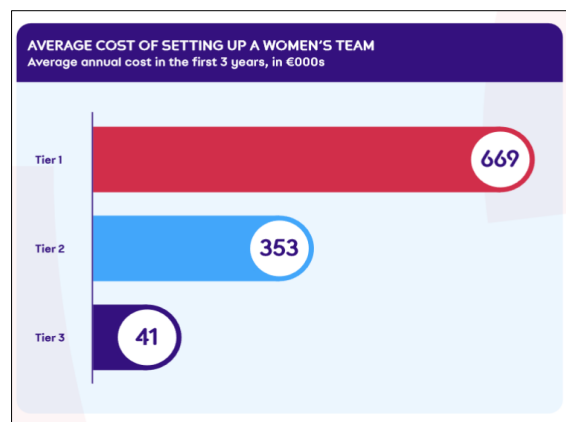
כדורגל הנשים באירופה מובא כדוגמה לאסטרטגיה ברורה של השקעה ארוכת טווח בענף ספורט של נשים⁸. לאחר אליפות אירופה בכדורגל נשים, פרסמה אופ"א דוח עסקי-כלכלי על כדורגל נשים ובו מידע על עלויות ותקציבים של מועדונים וליגות לנשים (UEFA Women's football, 2022).

עלויות הקמה של קבוצות כדורגל לנשים, תקציבים לקבוצות נשים

בסיס האוהדות והאוהדים המתרחב במהירות של כדורגל הנשים יוצר הזדמנויות חדשות לליגות ולמועדונים, מניע את הצמיחה המסחרית של משחק הנשים ומספק את המומנטום לקידום מקצוענות בספורט. בסך הכל, 77% מהליגות מדווחות על עלייה במספר השחקניות המקצועניות.

העלות של הקמת קבוצת כדורגל נשים עולה ככל שהמשחק מתמקצע. עד שנת 2010, עלות ההקמה השנתית הממוצעת של קבוצת כדורגל נשים הייתה 198,000 אירו. בקבוצות שנוסדו לאחר שנת 2015, עלות זו בהאמירה ל- 434,000 אירו בשלוש השנים הראשונות. עלויות ההקמה משתנות ממדינה למדינה באירופה. לדוגמה, במדינות דרג 1, ההשקעה הנדרשת היא כפולה מזו הנדרשת במדינות דרג 2.⁹ באיור 8 מוצגת העלות הממוצעת בשנה להקמת נבחרת נשים במשך שלוש השנים הראשונות. מדינות בדרג 1 צריכות להשקיע 669 אלף אירו בשנה; מדינות בדרג 2 – 353 אלף אירו בשנה ומדינות דרג 3 – 41 אלף אירו בשנה.

איור 8: העלות הממוצעת להקמת נבחרת נשים, במאות אירו לפי דרג המדינה



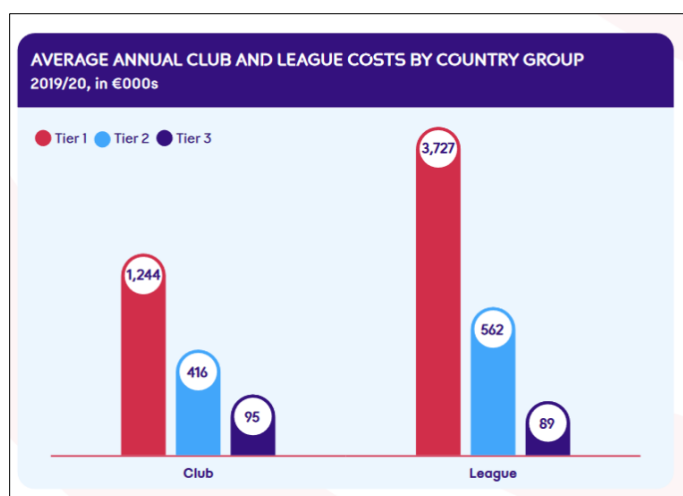
⁸ אופ"א מפרסמת כי נתונים נוספים ביחס לתמיכה באסטרטגיות צמיחה של התאחדויות לאומיות, ליגות ומועדונים זמינים על פי בקשה. כדי ללמוד על אופן הגישה לכלים אלה, ניתן ליצור קשר עם: valueofwomensfootball@uefa.ch

⁹ 55 המדינות בשטח אופ"א מחולקות לדרגות הבאות:
דרג 1 דנמרק, אנגליה, צרפת, גרמניה, איטליה, נורבגיה, ספרד ושוודיה.
דרג 2: אוסטריה, בלגיה, פינלנד, איסלנד, הולנד, פולין, פורטוגל, הרפובליקה של אירלנד, רוסיה, סקוטלנד, שווייץ וטורקיה.
דרג 3 ישראל, אלבניה, ארמניה, אזרבייג'ן, בלארוס, בוסניה והרצגובינה, בולגריה, לטביה, רומניה קרואטיה, קפריסין, צ'כיה, אסטוניה, ומדינות נוספות.

גם התקציבים לליגות הנשים ולמועדונים משתנים מאוד ממדינה למדינה. המשאבים הכספיים העומדים לרשות המועדונים גבוהים כמעט פי שמונה במדינות דרג 1 מאשר במדינות דרג 3. עם זאת, ללא קשר לדרגה, שכר השחקניות מהווה את המרכיב הגדול ביותר בתקציבי המועדונים (32%). הליגות מוציאות כמעט מחצית מתקציבן על תמיכה כספית למועדונים. יש לציין כי רוב ליגות הנשים והקבוצות עדיין מפסידות כסף. במועדונים, כאשר ההכנסה התפעולית אינה מכסה עלויות, נדרשת תמיכה מבעלי המועדונים או מתקציב קבוצת הגברים כדי לקזז את ההפסד ולקיים את קבוצת הנשים (בהזרמה ממוצעת של 90,000 אירו למועדונים ברחבי אירופה). עם זאת, יש רצון ומחויבות להשיג קיימות פיננסית ארוכת טווח לכדורגל הנשים. על פי המחקר שנערך עבור דו"ח זה, 70% מהמועדונים ו-50% מהליגות מכוונים לעשות זאת בעשר השנים הקרובות.

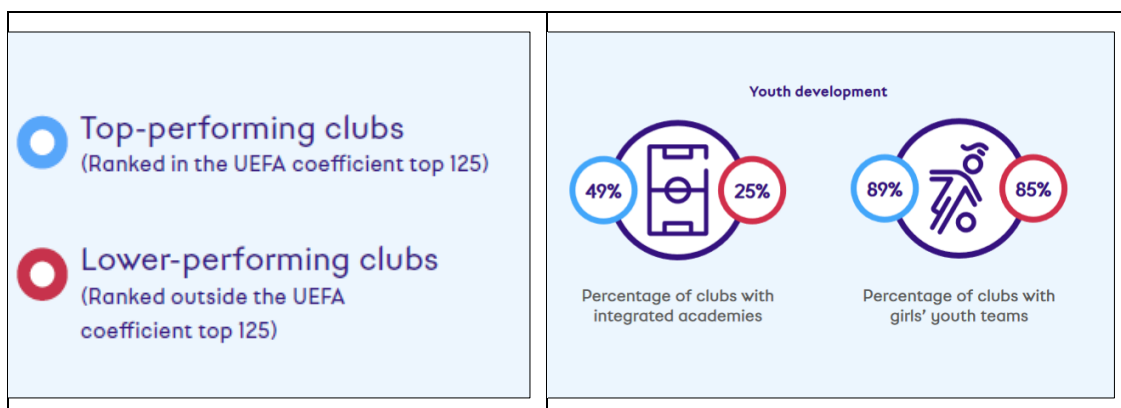
מועדונים מפתחים את הדור הבא של השחקניות והשחקנים על ידי השקעה בקבוצות נוער ובתי ספר: ל-96% מהמועדונים שהשתתפו בסקר באירופה יש מבנה כלשהו של קבוצות לנערות והמחויבות הזו הולכת וגדלה. מועדונים משקיעים במוצא -8% מתקציב כדורגל הנשים הכולל שלהם בפיתוח קבוצות נערות (בדרג 3 מדובר בכ-7,600 אירו במוצא בשנת 2019/20), כאשר 83% מהמועדונים מתכננים להגדיל את ההשקעה שלהם בכדורגל נשים בעשור הקרוב. באיור 9 מוצגות העלויות הממוצעות בשנת 2019/20 של מועדונים וליגות לפי הדרגים. אפשר לראות את הפערים הגדולים בהוצאות בין הליגות והמועדונים בדרג 1 לבין הדרגים האחרים.

איור 9: העלויות הממוצעות בשנת 2019/20 של מועדונים וליגות לפי הדרגים במאות אלפי אירו



באיור 10 מוצגת השוואה של המועדונים האירופאיים בעלי ההישגים הגבוהים ביותר והנמוכים ביותר מבחינת הכשרת ילדות/נערות. לרוב המכריע של המועדונים קיימות קבוצות כדורגל של נערות; כחצי מהמועדונים האלה מפעילים בתי ספר לכדורגל, שהם חלק אינטגרלי מהפעילות לעומת כרבע מהמועדונים שלהם ביצועים נמוכים.

איור 10: שיעור המועדונים המפעילים בתי ספר לכדורגל וקבוצות של נערות – השוואה בין רמות של מועדונים



מימון תחרויות של UEFA

ל-UEFA יש תוכניות/רגולציות ייעודיות לארגון ומימון תחרויות של נערות מתחת לגיל 17. להלן פירוט סכומי הברוטו ששולמו למימון תחרויות (סכומי הברוטו מכסים את כל המיסים וההיטלים):

- כל התאחדות המשתתפת בתחרות גדולה מקבלת תשלום של 20,000 אירו עבור כל שלב בתחרות בו היא משתתפת (סיבוב 1, סיבוב 2 וטורניר גמר).
- הנהלת אופ"א גובה מכל התאחדות שמתארכת סכום קבוע של 30,000 אירו עבור השתתפות במיני-טורניר בן ארבע קבוצות, ו-20,000 אירו עבור השתתפות במיני-טורניר בן שלוש קבוצות – הסכומים האלה מועברים לקבוצה המארכת, כדי לעזור לכסות את העלויות של ארגון המיני-טורניר בהתאם לתקנות.
- אופ"א מעניקה להתאחדות המארכת תוספת תשלום המבוססת על ההכנסה הלאומית הגולמית לנפש של המדינה המארכת, על פי סיווג ההתאחדויות החברות באופ"א:
 - למיני-טורנירים של ארבע קבוצות: 15,000 אירו למדינה מארכת בדרג 1; 35,000 אירו למדינה מדרג 2; 55,000 אירו למדינה מדרג 3.
 - למיני-טורנירים של שלוש קבוצות: 15,000 אירו למדינה מארכת בדרג 1; 25,000 אירו למדינה מדרג 2; 35,000 אירו למדינה מדרג 3 (UEFA Women's football, 2022).

תוכנית HatTrick של אופ"א הוקמה כדי לספק תמיכה כספית להתאחדויות החברות באופ"א במאמציהן לפתח ולטפח כדורגל בכל הרמות במדינותיהן.

עלויות התמיכה לכל שחקנית לפי התחרויות הן:

- אליפות של בנות מתחת לגיל 17 ומתחת לגיל 19 – 25,000 אירו לכל שחקנית;
 - בתחרויות לנשים מתחת לגיל 21 – 20,000 אירו לשחקנית.
- במסגרת התוכנית, מדינות יכולות לקבל תמריצים גבוהים מאוד: 250,000 אירו עבור השתתפות בתחרויות הנוער, הנשים, הקטרגל, והחובבים; 150,000 אירו עבור תוכניות לפיתוח כדורגל נשים (UEFA, 2021).

סעיף 22 - יישום פיתוח שחקניות נוער מובחרות של אופ"א - כולל: תמריץ שנתי של עד 100,000 אירו עבור כל אחת משנות הכספים המכוסות על ידי UEFA. תקנון זה מוקצה לכל אגודה החברה באופ"א לצורך יישום פעילויות עבור כדורגלניות U13-U16, המשחקות בכל מסגרת באקדמיית עילית או מחוצה לה, בתנאי שקיימות תשתיות בהתאם להנחיות אופ"א לנוער.

ההתאחדויות החברות באופ"א יקבלו כל אחת עד 100,000 אירו, תלוי ברמת הפעילות, באחד מהתחומים הבאים:

א. תוכנית עילית לפיתוח שחקניות נוער בתוך אקדמיה;

ב. תוכנית עילית לפיתוח שחקניות נוער מחוץ לאקדמיה;

ג. ביצועי אופטימיזציה של תוכניות המיון;

ד. פיתוח כדורגל הנשים העילית;

ה. טורנירי פיתוח. (UEFA Women's football, 2022)

מרכזי הכישרונות בכדורגל לבנות באנגליה

ה-Premier League מממנת את הרשת החדשה של מרכזי כישרונות מתפתחים לבנות של התאחדות הכדורגל (ה-FA) כדי לעזור להגדיל את תוכנית הכישרונות הקיימת לכדורגל נשים באנגליה ולאפשר יצירת מסלול הכשרה לקריירה מקצוענית. המרכזים פתוחים לנערות בגילאי 8 עד 16. הפרמייר ליג תשקיע 1.75 מיליון ליש"ט בשנה החל מספטמבר 2022 במשך שלוש שנים. המרכזים החדשים יחליפו במשך תקופת מעבר של שנתיים את מרכזי האימון המתקדמים של ה-FA ויהיו בסיס רחב בכניסה של המסלול כדי להגדיל את היקף ההשתתפות של נערות בספורט זה. כיום ישנם 29 מועדוני כישרונות אזוריים ועשרה מרכזי אימונים מתקדמים. מספר המרכזים יגדל לשבעים ברחבי אנגליה, במטרה לאפשר לזהות ולתמוך בשחקניות נוספות. המרכזים החדשים החלו לפעול בספטמבר 2022, והם פועלים לפחות שלוש שנים בעונה. הרישיונות להפעלת המרכזים הוקצו על בסיס אזורי ויאפשרו כיסוי גיאוגרפי רחב, תוך מתן נגישות רבה יותר למאגר גדול יותר של שחקניות. מספר הבנות במרכזים יעלה מ-1,722 באמצע 2022 ל-4,200 עד סוף עונת 2023/24 (Premier League, 2022). על פי הפרסום, בכל שחקנית משקיעים כ-1,250 ליש"ט + השקעה משלימה (matching) של מרכזי הכישרונות בערך של חצי מסכום המימון. התאחדות הכדורגל של בתי הספר באנגליה (ESFA) פרסמה ביוני 2022 את הקריטריונים לקבלת רישיון להקמה ולהפעלה של מרכזי כישרונות (Lawrence & Chilton, 2022). ראשית, מופיעות במסמך התוצאות הרצויות של פעילות המרכז המוצגות בטבלה 3.

טבלה 3: התוצאות הרצויות של פעילות מרכזי הכישרונות לנערות בסוף עונת 2024

מספר המרכזים יגדל מארבעים לשבעים ברחבי המדינה		הכפלת מספר השחקניות הנוכחי מ-1,722 ליותר מ-4,200
הגדלת מספר דקות המשחק של השחקניות, הרחבת פורמטים מגוונים של משחק, הרחבת הניסיון של השחקניות באמצעות השתתפות בסביבות משחק מרובות		לוודא שכל שחקנית צעירה עם פוטנציאל יכולה להגיע למרכז כישרונות בפחות משעה נסיעה מביתה
שיפור האיכות והמגוון של השחקניות, המאמנות והמאמנים וצוותי התמיכה תוך כדי התקדמות התוכנית		מחויבות של המרכזים לבנות תוכנית לימודים טכנית ופיזית לתמיכה בשחקניות ובמאמנות והמאמנים.

המימון ניתן לאחר עמידה בתנאי סף שונים ובהם יציבות פיננסית של המרכז. אפשר לבקש מההתאחדות לכדורגל מימון שונה בכל עונה תוך השקעה מותאמת של המרכז במומן ובשווה ערך, כפי שמוצג בטבלה 4.

טבלה 4: סכומי המימון של ה-FA לשנה למרכזי הכישרונות והמימון המשלים של המרכזים במזומן ובשווה ערך

חלקו של המרכז בשווה ערך: תשתיות, ציוד, שירותים, ערכות למשחק, הזמן של הצוות וכד'	חלקו של המרכז במזומן	השקעה משלימה של המרכז - matching	סכומי המימון האפשריים של ה-FA
£2,500.00	£2,500.00	£5,000.00	£10,000.00
£3,750.00	£3,750.00	£7,500.00	£15,000.00
£5,000.00	£5,000.00	£10,000.00	£20,000.00
£6,250.00	£6,250.00	£12,500.00	£25,000.00

אחד הקריטריונים מאפשר למרכזים לגבות מקסימום של 120 ליש"ט לשחקנית לעונה (שלושים שבועות), או שווה ערך לארבע ליש"ט למפגש. לא ניתן להשתמש בהכנסות מדמי הרישום וההשתתפות של השחקניות כשווי ערך של המימון, אך ניתן להשתמש בהכנסות אלה כדי לתמוך בהפעלת התוכנית. המרכזים יספקו מלגות מלאות לשחקניות ממשפחות בעלות הכנסה נמוכה ויספקו עדות לקרן זמינה למטרה זו. תוכניות תשלום יהיו זמינות גם כדי לסייע בפיזור התשלומים.

קריטריון חשוב נוסף הוא האיסור לחייב את השחקניות לרכוש ערכת אימון ואיסור לחייב אותן בתשלום נוסף. ערכת האימון אמורה להיכלל בעלויות הפעילות. חבילת ערכה בסיסית כוללת חלוק רחצה, חולצת טריקו, מכנסיים קצרים וגרביים, ואפשר להרחיב את הערכה עם עלויות משלימות של המרכז.

מה נכלל בעלויות של מועדון כדורגל לבנות בדרום אפריקה?

בפרק הקודם הוצגו נתונים כלליים של UEFA ושל ה-FA להקמת מועדני כדורגל לנשים, אולם לא נמצא מידע מפורט יותר. בחיפוש של נתונים על כדורגל לבנות ונערות באפריקה, תחום ש-FIFA מעודדת, נמצא הפירוט הבא של עלויות תחזוקת מועדון כדורגל לבנות בדרום אפריקה. זוהי דוגמה מפורטת של מה צריך להיכלל בתוכנית עסקית של מועדון, ובייחוד הקצאה תקציבית מודעת להתמודדות עם חסמים העומדים בפני בנות צעירות המעוניינות להשתתף בפעילות ספורטיבית.

המטרות של מועדון הכדורגל לנשים SUNFLOWER באזור דרבן, הן לטפח, לתמוך ולפתח את הכישרים והיכולות של בנות צעירות ברמה המקומית, ליצור תנאים להתמקצעות של השחקניות, ההנהלה וצוות המועדון ולהגיע לרמה ולהכרה בינלאומית, ולהכשיר ספורטאיות מקצועיות שישחקו בנבחרות לאומיות. לשם כך פותחו תוכניות שונות, כמו מחנות אימונים, תוכניות לקישור עם הקהילות המקומיות והמשפחות של השחקניות ולתמיכה בהן בהיבטים שונים, בין היתר פיתוח יכולות אישיות ומיומנויות של הבנות, חלוקת מלגות לשם אספקת התלבושות לאימונים ולביה"ס, ואספקת ארוחות במועדון ובבית.

בתוכנית העסקית נעשה ניתוח SWOT והחולשות שזוהו הן: העדר תחבורה, מחסור בעזרה פיננסית, והעדר יכולות מנהיגות וניהול הקבוצות. בין האיומים: מחסור בתשתיות לאימונים בקהילה ומחסור בציוד. הצוות והשחקניות כוללים 39 אנשים ונשים, ולהלן השכר (1 רנד = 0.2 ש"ח) של כל הגורמים המעורבים. המשכורת הגבוהה ביותר היא כחמשת אלפים ש"ח בחודש. 25 השחקניות המקצועיות מקבלות שכר של כשלושת אלפים ש"ח בחודש. בטבלה 5 מופיע פירוט השכר של הצוות.

טבלה 5: הערכה של שכר הצוות במועדון הכדורגל Sunflower לנשים לשנת 2020

השכר המוערך בש"ח (1 רנד = 0.2 ש"ח)	מספר אנשים	הצוות המוצע
5,000	1	מנהל/ת פרויקט
4,000	1	מאמנת/מאמן ראשית/ראשי
3,400	1	עוזר/ת מאמנת
3,700	1	מנהל/ת קבוצה
3,400	1	מנהל/ת שיווק
4,500	1	מנהל/ת פיתוח מיומנויות
1,270	1	פיזיותרפיסט/ית (משרה חלקית) - שכר למחזור טיפול
3,000	1	אחות (משרה חלקית)
2,200	1	אם בית (caretaker)

הצוות המוצע	מספר א.נשים	השכר המוערך בש"ח (1 רנד=0.2 ש"ח)
אדמיניסטרציה	1	2,500
נהג/ת	1	2,500
שחקניות – שכר ל כלל אחת	25	5,000
מנהלת חשבונות	1	4,000
עובדת סוציאלית	1	4,300
פסיכולוגית (משרה חלקית) - שכר למחזור טיפול	1	1,270

התוכנית העסקית שהתפרסמה באוגוסט 2020 מציגה הערכות של התקציב התפעולי עד 2023 וכוללת בין השאר את עלויות המלגות ותוכניות פיתוח המיומנויות (Sunflower Women Football Club, 2020).

**טבלה 6: הערכות של התקציב התפעולי של מועדון הכדורגל Sunflower לנשים
לשנים 2020/21 – 2022/23 בש"ח (החישוב לפי שער המרה: 1 רנד=0.2 ש"ח)**

סעיף בתקציב	הערכה לחודש	הערכה ל-12 חודשים (2020/21)	הערכה ל- 2021/22	הערכה ל- 2022/23	סה"כ
שכירות משרדים	979	11,744	13,000	14,093	39,816
שכירות מכון כושר	3,915	46,978	51,676	56,843	159,412
ציוד משרדי ותחזוקה	3,073	-	3,690	-	6,763
השכרת 3 רכבים	4,894	58,722	64,700	71,154	199,470
קנייה של 3 רכבים	58,722	-	-	-	58,722
שיווק	3,915	46,978	51,679	56,848	159,420
תוכניות שיפור מיומנויות	5,872	70,467	77,320	85,265	238,924
מלגות	9,787	117,445	129,190	142,115	398,537
אירועי התרמה וגיוס	9,787	117,445	129,190	142,115	398,537
סך הכל	100,944	469,779	520,445	568,433	1,659,601

סיכום

מטרת הסקירה הייתה ללמוד מידע שהצטבר במדינות אחרות אודות עלות הפיתוח של ספורטאית בספורט תחרותי. באופן כללי, ניתן לומר כי עלות פיתוח ואימון של ספורטאית מקצוענית יכולה להיות גבוהה למדי ועשויה להיות כרוכה בהשקעה כספית משמעותית עבור הספורטאית ומשפחתה. מרכיבי העלות של ענפי הספורט שונים ויש להם עלויות שונות, ולכן קשה להשוות ביניהם. בנוסף, כל ילדה מגיעה מרקע סוציו-אקונומי שונה, מתגוררת במקום אחר (עלויות תחבורה), מצב חברתי שונה (בבית הספר ובכלל), היא בעלת אישיות ייחודית ומערכת תמיכה משפחתית וחברתית שונה.

רוב המקורות שמהם נאספו הנתונים למסמך זה מתייחסים לספורט בכלל, ללא הזכרת הבדלים בין בנים לבנות. כמו כן, רוב המידע הפיננסי שנמצא הוא מארה"ב. לא נמצא מידע פרטני, שיטתי וסדור לגבי מהלך בניית קריירה של ספורטאית. לאור זאת, המקורות הוצגו בפורמט של חקר מקרה, שכן כל מקור מדבר בשפה, מושגים, משתנים, ונתונים אחרים.

בתחילה נסקרו מקורות כדי לענות על השאלה **מה נכלל בעלויות ההכשרה - האם יש הערכות תקציביות של עלות פיתוח ספורטאיות בתחומים שונים**. מהסקירה עולה כי יש התייחסות בפרסומים כתובים לחלק ממרכיבי העלויות וכמעט שלא קיימים מידע ונתונים על העלויות של הגורמים המפעילים. נסקרו מרכיבי העלות של ההכשרות עצמן:

- עלויות של המועדון/החוג/הקבוצות/הליגות כוללות: תשתיות, הכשרה ופיתוח כישורים של הצוות המקצועי; צוותי עבודה; עלויות של שעות התנדבות; פיתוח תוכניות לימודים ואימונים, תוכניות לעידוד ההשתתפות של בנות; שיווק ותקשורת; עלויות של טורנירים/תחרויות, ועוד.
- עלויות של המשתתפות בספורט: תחבורה, דמי רישום, דמי חברות, עלויות אימון, ציוד ותלבושת, עלויות של טורנירים (כולל הוצאות נלוות). אלה, במרבית המקרים מושתות על המשתתפות ומשפחותיהן.

בהמשך נסקרו מקורות במטרה לענות על השאלה **על מי מושתות עלויות ההכשרה של המשתתפות בפעילויות ספורט**. העלויות שנכתב עליהן הן מגוונות ואינן עקביות, ובכל מקור שנסקר, המשתנים של הסקרים והמדידות היו שונים ואפילו במקורות עצמם התגלה לעיתים חוסר עקביות. רוב המידע שנמצא הוא מארה"ב ויש לו חשיבות רבה משום הדמיון הקיים בין ישראל לארה"ב במודל ההשתתפות בספורט במשך שנות הלימודים, החל מהגיל הרך ועד לבגרות:

- משפחות צריכות לשאת בעלויות הספורט של הילדות והילדים, והעלויות האלה גם מתייקרות וגם משתנות מדי שנה.
- עקרונות ההשתתפות בספורט בארה"ב דומים לישראל לפי המודל "לשלם כדי לשחק".
- ההוצאות הממוצעות על השתתפות בספורט של ילדות וילדים בארה"ב הן כ-400\$ בשנה, ומספר רב של משפחות אינן יכולות לשאת בעלויות אלה.
- יש פערים בהשתתפות בספורט בין בנות לבין בנים, והממצאים מראים הבדלים גם בהוצאות על פעילויות הספורט.

- ענפי הספורט הנפוצים של **בנות** בארה"ב הם אתלטיקה, כדור עף, כדורסל, כדורגל, וסופטבול. ענפי הספורט הנפוצים של **בנים** בארה"ב הם פוטבול, אתלטיקה קלה, בייסבול, כדורסל וכדורגל.
- חמשת ענפי הספורט עתירי הציוד היקר ביותר אינם נכללים בענפי הספורט הנפוצים בקרב בנות (בייסבול, הוקי קרח, פוטבול, לקרוס של בנים והוקי שדה).

הנתונים של מגזין FORBES לכאורה עונים על השאלה "כמה עולה להכשיר ספורטאית/ית לאולימפיאדה". בטבלה 2, הוצג תג מחיר כללי לכל ענף ספורט אולימפי אבל מרכיבי העלות אינם מפורטים והתייחסות מגדרית קיימת רק ביחס לענף ההתעמלות אליו מוסללות בנות ונשים.

בפרק זה הוקדש סעיף לעלויות של השתתפות בכדורגל בארה"ב:

- העלויות הגבוהות של משפחות על ההשתתפות בחוגי כדורגל זוכה לביקורת. בריאנה סקורי והופ סולו, נשים מובילות בכדורגל, תומכות בשינוי מודל התשלום כדי להכליל יותר ילדות וילדים ממשפחות בעלות הכנסה נמוכה קשה.
- עלות ההכשרה כוללת דמי חברות, רישום, ציוד, אימונים פרטיים ונסיעות לתחרויות.

פרק נפרד הוקדש לסקירה של עלויות ה-NCAA The National Collegiate Athletic Association - להכשרת ספורטאיות בוגרות – סטודנטיות במכללות באוניברסיטאות בארה"ב והוא כולל נתונים כספיים רבים.

- מדובר בעלויות גבוהות של הכשרת ספורטאיות בוגרות במכללות ואוניברסיטאות בארה"ב. החוק - Title IX - שמטרתו לקדם שוויון מגדרי בחינוך ובספורט, עדיין לא פתר את הפער המגדרי בספורט במכללות.
- ספורט הקולגיים תלוי בכספים שנכנסים מתחרויות פוטבול וכדורסל של גברים, ולכן ישנם פערים בתמיכה המוענקת לענפי ספורט אחרים. המבנה של ענפי הספורט האלה מוכתב על ידי שיקולים כלכליים וכך מתמשכים ונשמרים הפערים המגדריים בתמיכה לספורטאים גברים ונשים.
- ההוצאה על אתלט/ית גדלה מסכום שהיה קצת נמוך יותר מ-80 אלף דולר, ליותר מ-110 אלף דולר בין השנים 2005-2013 במוסדות FBS. במוסדות של ענפי ספורט אחרים, היא עלתה מ-35 אלף דולר ל-40 אלף דולר.
- קיים פער גדול בהוצאות החציוניות לספורטאיות בין החטיבות השונות של ענפי הספורט ומיקומן בליגה כפי שמפורט באיור 6 לגבי שנת 2019. ההוצאות היו בין 3,700 דולר עד 37.5 אלף דולר בחטיבות המובילות. באיור מוצגות גם ההוצאות של הספורטאים הגברים והפערים בינם לבין הנשים גדולים מאוד. בחודש יוני 2022, פורסם דוח עדכני והתמונה לא השתנתה לטובה, אלא להיפך - הפערים רק התרחבו כפי שמוצג באיור 7.

במסגרת הסקירה הנוכחית, נערך חיפוש נרחב למציאת נתונים תקציביים אודות **תוכניות ויוזמות לעידוד השתתפות של ילדות ונשים בספורט, אך ללא תוצאות משמעותיות**. קיום התוכניות האלה תלוי בהקצאת משאבים מקורות מגוונים, לעיתים קרובות, המימון הוא במשותף עם חברות מסחריות, בנקים, וקרנות פילנתרופיות. התקציבים אינם קבועים, ובהתאם - מספר המשתתפות ומשך התוכניות משתנים, כך שאם יש נתונים מספריים, קשה להעריך כמה מושקע בכל משתתפת. **אחת התובנות מסקירת התוכניות היא**

שהן אלה המהוות את הדלתא של העלויות להכשרת בנות ונשים מעבר להקצאת המשאבים לבנים וגברים. לכן צריך לקחת בחשבון את עלות התוכניות האלה בהקצאת משאבים ותכנון ההכשרה של ספורטאיות. הובאו שלוש תוכניות לדוגמה, שלגביהן נמצאו נתונים פיננסיים :

- תוכנית Sports 4 Life בארה"ב : סך כל המימון בשנת 2022 עמד על 280,000 דולר. בין 2014 ל-2018 הגיעו התוכניות שקיבלו מענק ל-45,466 בנות (ממוצע של 348 דולר לכל משתתפת). רוב הבנות היו בחטיבת ביניים או בתיכון, ו-82% הזדהו כשחורות או היספניות. חשוב לציין כי התוכניות מפתחות את הפוטנציאל של בנות ונערות להמשיך כספורטאיות מקצועניות.
- תוכנית Girls on the Move לפיתוח מנהיגות ספורט לצעירות בסקוטלנד : הפעלת התוכנית היא על ידי מתנדבות ומתנדבים. התרומה הכלכלית הכוללת של מנהיגות בוגרות היא שוות ערך לסבסוד של 900 ליש"ט למשתתפת בתוכנית. ההערכה היא כי התרומה הכלכלית הכוללת של המנהיגות הבוגרות במשך ארבע שנים הייתה 128,000 ליש"ט - 192,000 ליש"ט.
- התוכנית האסטרטגית של ממשלת דרום ווילס החדשה (NSW) באוסטרליה, לשנים 2019-2023 שמטרתה להסיר חסמים ולשפר את ההשתתפות של נשים ונערות בכל הרמות והתפקידים בספורט מתוך השקפה שלממשלה יש תפקיד מפתח בשינוי. הסכום הכולל של השקעת הממשלה למשך ארבע שנים הוא יותר מ-2.5 מיליון דולר אוסטרלי (כ-6 מיליון ש"ח).

כדורגל הנשים באירופה מובא כדוגמה לאסטרטגיה ברורה של השקעה ארוכת טווח בענף ספורט של נשים. לאחר אליפות אירופה בכדורגל נשים, פרסמה אופ"א דוח עסקי-כלכלי על ספורט זה ובו מידע על עלויות ותקציבים של מועדונים וליגות לנשים.

- עלויות הקמה של קבוצות נשים יכולות להיות גבוהות ומשתנות ממדינה למדינה באירופה. בקבוצות שנוסדו לאחר שנת 2015, עלות זו האמירה ל-434,000 אירו בשלוש השנים הראשונות. מדינות בדרג 1 צריכות להשקיע 669 אלף אירו בשנה; מדינות בדרג 2 – 353 אלף אירו בשנה, ומדינות בדרג 3 – 41 אלף אירו בשנה (ישראל נמצאת בדרג זה).
- חלק גדול מהמועדונים משקיעים בקבוצות של נערות ומתכננים להגדיל את ההשקעה בכדורגל נשים בעתיד. מועדונים משקיעים בממוצע 8% מתקציב כדורגל הנשים הכולל שלהם בפיתוח קבוצות נערות (בדרג 3 מדובר בכ-7,600 אירו בממוצע בעונת 2019/20). באיור 9 הוצגו העלויות הממוצעות בעונת 2019/20 של מועדונים וליגות לפי הדרגים. בדרג 3 ההוצאה הממוצעת של ליגה היא 89 אלף אירו ושל מועדון 95 אלף אירו.
- 77% מהליגות מדווחות על עלייה במספר השחקניות המקצועניות.
- ל-UEFA יש תוכניות/רגולציות ייעודיות לארגון ומימון תחרויות של נערות מתחת לגיל 17, ובפרק מפורטים סכומי הברוטו ששולמו למימון תחרויות.
 - **תוכנית HatTrick** של אופ"א הוקמה כדי לספק תמיכה כספית להתאחדויות החברות באופ"א במאמציהן לפתח ולטפח כדורגל בכל הרמות במדינותיהן. עלויות התמיכה לכל שחקנית לפי התחרויות הן :
 - אליפות של בנות מתחת לגיל 17 ומתחת לגיל 19 – 25,000 אירו לכל שחקנית;
 - בתחרויות לנשים מתחת לגיל 21 – 20,000 אירו לשחקנית.

○ במסגרת התוכנית, מדינות יכולות לקבל תמריצים גבוהים מאוד: 250,000 אירו עבור השתתפות בתחרויות הנוער, הנשים, הקטרגל, והחובבים; 150,000 אירו עבור תוכניות לפיתוח כדורגל נשים.

○ **סעיף 22 של תקנון יישום פיתוח שחקניות נוער מובחרות של אופ"א** - כולל: תמריץ שנתי של עד 100,000 אירו עבור כל אחת משנות הכספים המכוסות על ידי UEFA. תקנון זה מוקצה לכל אגודה החברה באופ"א לצורך יישום פעילויות עבור כדורגלניות U13-U16. ההתאחדויות החברות באופ"א יקבלו כל אחת עד 100,000 אירו, תלוי ברמת הפעילות.

באנגליה משקיעה ה-Premier League 1.75 מיליון אירו בשנה למשך שלוש שנים בפיתוח רשת חדשה של מרכזי כישרונות לבנות כדי לעזור להגדיל את תוכנית הכישרונות הקיימת לכדורגל נשים באנגליה ולאפשר יצירת מסלול הכשרה לקריירה מקצוענית. המרכזים יספקו מלגות מלאות לשחקניות ממשפחות בעלות הכנסה נמוכה. הפרויקט החדש התחיל בספטמבר 2022. בכל שחקנית מושקעים כ-1,250 אירו לשנה + השקעה משלימה של מרכז הכישרונות של כחצי מסכום המימון. מספר הבנות במרכזים יעלה מ-1,722 באמצע 2022 ל-4,200 עד סוף עונת 2023/24.

בסוף הסקירה הובאה דוגמה מפורטת של עלויות **מועדון כדורגל לבנות בדרום אפריקה ואפשר ללמוד** מה צריך להיכלל בתוכנית עסקית של מועדון, ובייחוד הקצאה תקציבית מודעת להתמודדות עם חסמים העומדים בפני בנות צעירות המעוניינות להשתתף בפעילות ספורטיבית.

המלצה מרכזית שעולה מהסקירה היא שצריך להמשיך במאמצים להגיע למידע על תוכניות סדורות באמצעות ראיונות ישירים עם בעלות תפקיד רלבנטיות במועדוני ספורט, ליגות, ומשרדי ספורט במדינות מגוונות. יש לראיין נשות המקצוע המובילות בתחומים השונים כדי להבין לעומק את מבנה ענפי הספורט השונים, עלויות ההכשרה וההשתתפות, כמו גם הדרכים המגוונות להגברת ההשתתפות של נערות ונשים בספורט מקצועני. כל אלה הם מעבר להיקף הסקירה הנוכחית שהתמקדה בחיפוש פרסומים גלויים.

מקורות

- דובינסקי, י. (2020). העידן החדש של התנועה האולימפית. *ספורט הישגי*, 11, 12–17.
- תפן, י. נ., ולרר ובן אליהו. (2020). *תכנית אסטרטגית לקידום הספורט בראיה מגדרית*. משרד התרבות והספורט.
- Barone, E. (2017). 6 Popular Kids' Sports, Ranked by How Much It Costs to Play. *Time*. <https://time.com/4913284/kids-sports-cost/>
- Bhardwaj, P. (2019, A). *Think Your Kid's Soccer League Is Too Expensive? Here's Which Youth Sports Cost the Most (And Least)*. *Money*. <https://money.com/youth-sports-cost/>
- Cantrell, H. (2022, June 23). How Title IX is Still Impacting Women's Soccer. *Girls Soccer Network*. <https://girlsoccernetwork.com/title-ix-is-still-impacting-womens-soccer/>
- Chaverst, G. (2020, August 12). What It Costs To Play Club Soccer In America. *Girls Soccer Network*. <https://girlsoccernetwork.com/club-soccer-america-costs-pay-to-play/>
- Eckstein, R. (2017). *How College Athletics Are Hurting Girls' Sports: The Pay-to-Play Pipeline*. Rowman & Littlefield.
- Keegan, P., & Santichen, K. (2015, September 28). How Soccer Bills Devoured This Family's Budget | *Money*. *Money*. <https://money.com/soccer-bills-college-family-budget/>
- Lawrence, D., & Chilton, A. (2022). *Criteria to operate an emerging talent centre of FA 2022/23 season*. English Schools' Football Association. <https://schoolsfootball.org/playing-by-the-rules/fa-emerging-talent-centres/>
- Lever, K. (2022). Title IX Is 50 but Women's Sports Still Get Less Than 50% of Resources Prev. *Sportico*. <https://tinyurl.com/ycknj9k6>
- Master of Athletic Administration. (2020, February). Cost of School Athletics are Increasing. *Ohio University*. <https://onlinemasters.ohio.edu/blog/cost-of-school-athletics-are-increasing/>
- National Collegiate Athletic Association. (2023). In *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=National_Collegiate_Athletic_Association&oldid=1138598381
- NCAA. (2017). *45 Years of Title IX: The Status of Women in Intercollegiate Athletics*. National Collegiate Athletic Association. <https://www.ncaapublications.com/productdownloads/TitleIX-45.pdf>
- NCAA. (2022). *50 Years of Title IX: The Status of Women in College Sports*. National Collegiate Athletic Association. https://s3.amazonaws.com/ncaaorg/inclusion/titleix/2022_State_of_Women_in_College_Sports_Report.pdf

- NCAA Division I Football Bowl Subdivision. (2023). In *Wikipedia*.
https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=NCAA_Division_I_Football_Bowl_Subdivision&oldid=1138633359
- Office of Sport. (2018). *Her sport her way: Shaping the future of women's sport in NSW, 2019-2023*. NSW Government. <https://www.sport.nsw.gov.au/sites/default/files/2021-05/women-in-sport-her-sport-her-way-strategy.pdf>
- Office of Sport. (2021). *Her sport her way: Year Three Action Plan, 2021—2022*. NSW Government. https://www.sport.nsw.gov.au/sites/default/files/2021-11/her_sport_her_way_year_three_action_plan.pdf
- Office of Sport. (2022). *Her Sport Her Way Grant Program: Program Guidelines 2022/2023*. NSW Government. <https://www.sport.nsw.gov.au/sites/default/files/2022-10/Her-Sport-Her-Way-Grant-Program-Guidelines-2022-2023.pdf>
- Powers, S. R., Hirsch, H., Zarrett, N., & Ng, A. (2020). Communities at the Forefront: Elevating Girls' Sports through Local Programs. Encompassing Data from the Sports 4 Life National and Regional Initiatives. In *Women's Sports Foundation*. Women's Sports Foundation. <https://eric.ed.gov/?id=ED611602>
- Premier League. (2022, May 5). *League announces funding to help develop women's professional game*. <http://www.premierleague.com/news/2604805>
- Project play. (2019). *2019 State of play: Trends and developments in youth sports*. Aspen Institute. https://www.aspeninstitute.org/wp-content/uploads/2019/10/2019_SOP_National_Final.pdf
- Project play. (2022). *2022 Costs to play charts: State of play*. Aspen Institute. https://www.aspeninstitute.org/wp-content/uploads/2022/11/2022_SoP_National_CostsPlay.pdf
- Riper, T. V. (2012, July 24). The Cost Of Raising A Summer Olympian. *Forbes*. <https://www.forbes.com/sites/tomvanriper/2012/07/24/the-cost-of-raising-a-summer-olympian/>
- Solomon, J. (2020). Survey: Low-income kids are 6 times more likely to quit sports due to costs. *Aspen Institute*. <https://www.aspenprojectplay.org/news/low-income-kids-are-6-times-more-likely-to-quit-sports-due-to-costs>
- Sunflower Women Football Club. (2020). *Business plan*. <https://www.sportencommun.org/wp-content/uploads/2020/08/business-plan-2008-50045907.pdf>
- Taylor, J. (2016). Investing in the development of young female sport leaders: An evaluation of the 'girls on the move' leadership programme. *Managing Sport & Leisure*, 21(2), 75–90. Business Source Complete.
- Thompson, B. (2019). *The Average Cost of Each Children's Sport*. Playground equipment. <https://www.playgroundequipment.com/the-average-cost-of-each-childrens-sport/>

- UEFA. (2021). *UEFA HatTrick V Regulations: 2021 edition*. UEFA.
https://documents.uefa.com/v/u/mVtdBMJatxhFv8Nz_mQ79w
- UEFA Women's football. (2022). *Regulations of the UEFA European Women's Under-17 Championship 2022/23*. UEFA. <https://documents.uefa.com/r/Regulations-of-the-UEFA-European-Women-s-Under-17-Championship-2022/23-Online>
- UEFA Women's football. (2022). *The business case for women's football*.
https://editorial.uefa.com/resources/0278-15e121074702-c9be7dcd0a29-1000/business_case_for_women_s_football-_external_report_1_.pdf
- Wear, H., Naraine, M. L., & Bakhsh, J. (2022). It's About Time: A Longitudinal Examination of Attitudes and Brand Associations of a Women's Professional Sport Team. *Sport Marketing Quarterly*, 31(2), 128–140. ABI/INFORM Collection.
<https://doi.org/10.32731/SMQ.312.0622.04>